

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YANSITICI DÜŞÜNME
EĞİLİMLERİNİN YORDAYICISI: MESLEKİ TUTUM VE
YAŞAM DOYUMU

Mehmet GÜL
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR

Burdur, 2024

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN YANSITICI DÜŞÜNME
EĞİLİMLERİNİN YORDAYICISI: MESLEKİ TUTUM VE
YAŞAM DOYUMU

Mehmet GÜL
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR

Burdur, 2024

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 24.01.2024 tarih ve E-240560 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 25/01/2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Mehmet GÜL'ün "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Yordayıcısı: Mesleki Tutum ve Yaşam Doyumu" konulu tez çalışması Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR

ÜYE : Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR

ÜYE : Prof. Dr. Zeliha YAZICI

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA / MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde ahlaki, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[+] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Mehmet GÜL

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimime başladığım andan bugüne kadar her konuda destek olan ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR' e, her sorumu özenle cevaplayan çalışmamın bu seviyeye gelmesine katkı sağlayan Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR' a, çalışmamı inceleyip değerli katkılarda bulunan Prof. Dr. Zeliha YAZICI' ya ve her fırsatta desteğini hissettiğim Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenim Kadir GÖZCÜ' ye teşekkür ederim. Tez yazma sürecinde daima yanımda olan ve beni destekleyen kıymetli aileme çok teşekkür ederim.

**Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Yordayıcısı:
Mesleki Tutum ve Yaşam Doyumu
(Yüksek Lisans Tezi)**

Mehmet GÜL

ÖZ

Öğretmenlik sınıf yönetimi, bireysel farklılıklar, meslektaşlarla ve yöneticilerle olan ilişkiler, eğitimsel meseleler, sosyal baskılar ve ahlaki iklimler gibi birçok problem durumu içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle öğretmenler teknik açıdan yetkin, araştıran, eleştirel düşünebilen, kendini eleştirebilen ve yansıtıcı düşünebilen bireyler olmalıdırlar. Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ile yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme becerilerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseninde tasarlanan araştırmanın verileri, 2021-2022 eğitim öğretim yılında resmi veya özel bir kurumda okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerden toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği”, “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 399 okul öncesi öğretmenden elde edilen verilerin analizinde öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğiliminin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t-Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin, mesleğe yönelik tutumlarının ve yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimini yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda yansıtıcı düşünme eğilimindeki değişimin %22’sini mesleki tutum ve yaşam doyumunun açıkladığı sonucu elde edilmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğiliminin, okula aidiyet hissetme durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülürken; cinsiyet, bulunulan yaş aralığı, medeni durum, çalışılan yaş aralığı, sınıftaki çocuk sayısı, kıdem, hizmetiçi eğitim alma durumu, hizmetiçi eğitim sayısı ve yansıtıcı düşünme eğitimi alma durumu değişkenlerine göre anlamlı fark olmadığı bulgusu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Tutum, Okul Öncesi Öğretmeni, Yansıtıcı Düşünme, Yaşam Doyumu

Sayfa Adedi: 91

Danışman: Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR

**Predictors of Preschool Teachers' Reflective Thinking Tendencies: Professional
Attitude and Life Satisfaction
(Master Thesis)**

Mehmet GÜL

ABSTRACT

Teaching involves many problems such as classroom management, individual differences, relationships with colleagues and administrators, educational issues, social pressures and moral dilemmas. Therefore, teachers should be technically competent, researching, critical thinking, self-critical and reflective individuals. In this study, it was examined whether preschool teachers' professional attitudes and life satisfaction predict their reflective thinking skills. The data of the study, which was designed in a relational survey design, one of the quantitative research methods, were collected from teachers who worked as preschool teachers in a public or private institution in the 2021-2022 academic year and participated in the study voluntarily. "Personal Information Form", "Teacher Reflective Thinking Disposition Scale", "Attitude Towards Teaching Profession Scale" and "Life Satisfaction Scale" were used as data collection tools. In the analysis of the data obtained from 399 preschool teachers who voluntarily participated in the study, independent groups t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were performed to determine whether teachers' reflective thinking tendency differed according to demographic characteristics. Multiple linear regression analysis was performed to determine whether preschool teachers' attitudes towards profession and life satisfaction predicted reflective thinking disposition. As a result of the analyses, it was found that professional attitude and life satisfaction explained 22% of the change in reflective thinking disposition. In addition, while it was seen that preschool teachers' reflective thinking tendency differed significantly according to their feeling of belonging to the school, it was found that there was no significant difference according to the variables of gender, current age range, marital status, working age range, number of children in the class, seniority, in-service training status, number of in-service training and reflective thinking training status.

Keywords: Life Satisfaction, Preschool Teacher, Professional Attitude, Reflective Thinking

Number of Pages: 91

Supervisor: Prof. Dr. Fatma ÇALIŞANDEMİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLDİRİM	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	ix
TABLolar DİZİNİ	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	5
1.2.1. Alt Problemler.....	5
1.3. Araştırmanın Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Sayıtlılar	7
1.6. Sınırlıklar.....	7
BÖLÜM II.....	8
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Yansıtıcı Düşünme	8
2.1.1. Yansıtıcı Düşünme Modelleri.	11
2.2. Öğretmenlerin Mesleki Tutumları.....	14
2.3. Yaşam Doyumu	15
2.3.1. Yaşam Doyumunu Etkileyen Etmenler.	16
2.3.2. Yaşam Doyumu Kuramları.	16
2.4. Yansıtıcı Düşünme ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	18
2.4.1. Yansıtıcı Düşünme ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar.....	18
2.4.2. Yansıtıcı Düşünme İle İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	21
2.5. Mesleki Tutum ile İlgili Yapılan Araştırmalar	22
2.6. Yaşam Doyumu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	23
BÖLÜM III	27

YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırma Modeli	27
3.2. Çalışma Grubu	27
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.	30
3.3.2. Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği.	30
3.3.3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği.....	30
3.3.4. Yaşam Doyumu Ölçeği.	31
3.4. Verilerin Toplanması	31
3.5. Verilerin Analizi	31
BÖLÜM IV	34
BULGULAR VE YORUM.....	34
4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Yaşam Doyumları, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerini Yordamakta Mıdır?	34
4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?	35
4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Yaş Aralığına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	36
4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?.....	37
4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Çalışılan Yaş Grubuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?	37
4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Sınıftaki Çocuk Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	38
4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Kıdeme Göre Farklılaşmakta Mıdır?	38
4.8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	39
4.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Hizmet İçi Eğitim Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	40
4.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Yansıtıcı Düşünme İle İlgili Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?	40

4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Okula Aidiyet Hissedip Hissetmemesine Göre Farklılaşmakta Mıdır?	41
BÖLÜM V	42
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	42
5.1. Tartışma ve Sonuç	42
5.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutumları ve Yaşam Doyumlarının, Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerini Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışılması.	42
5.1.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	43
5.1.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Yaş Aralığına Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	44
5.1.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Medeni Durumlarına Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	45
5.1.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Çalışılan Yaş Grubuna Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	45
5.1.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Sınıftaki Çocuk Sayısına Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	46
5.1.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Kıdeme Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	46
5.1.8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	47
5.1.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Hizmetiçi Eğitim Sayısına Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	47
5.1.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Yansıtıcı Düşünme İle İlgili Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşma Durumunun İncelenmesi.....	48
5.1.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Okula Aidiyet Hissedip Hissetmemesine Göre Farklılaşma Durumunun Tartışılması.	48
5.2. Öneriler	49
KAYNAKÇA	50
EKLER.....	60

EK-1		61
EK-2		62
EK-3		64
EK-4		65
EK-5		66
EK-6		68
EK-7		72
ÖZGEÇMİŞ		75

KISALTMALAR

YANDE: Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Çalışmaya Katılan Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler	26
Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik (Basıklık, Çarpıklık) Değerleri.	30
Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimsel İstatistikleri.....	31
Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutum ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	33
Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	34
Tablo 6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Yaş Aralığına Göre ANOVA Sonuçları.....	35
Tablo 7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları.....	36
Tablo 8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Çalışılan Yaş Grubuna Göre ANOVA Sonuçları	36
Tablo 9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Sınıftaki Çocuk Sayısına Göre ANOVA Sonuçları	37
Tablo 10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Mesleki Kıdeme Göre ANOVA Sonuçları	37
Tablo 11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Hizmetiçi Eğitim Alıp Almamasına Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	38
Tablo 12. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Hizmetiçi Eğitim Sayısına Göre ANOVA Sonuçları	38
Tablo 13. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Yansıtıcı Düşünme ile İlgili Eğitim Alıp Almamasına Göre Bağımsız t-Testi Sonuçları.....	39

Tablo 14. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği, Mesleki Tutum ve Yaşam Doyumu Ölçeği Puanının Okula Aidiyet Hissedip Hissetmemesine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları.....	40
Tablo 15. Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene's Testi Sonuçları	68
Tablo 16. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutum Ölçeği Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene's Testi Sonuçları.....	69
Tablo 17. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene's Testi Sonuçları.....	70
Tablo 18. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Pearson Korelasyon Değerleri.....	73

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde çalışmaya temel oluşturan problem durumuna, problem cümlesine ve alt problemler ile araştırmanın amacına, önemine, sayılırları ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Yansıtıcı düşünme kelimesi ilk kez John Dewey tarafından ortaya konulmuştur. Yansıtıcı düşünme kavramı üzerinde uzun yıllar çalışılmıştır ve kesin tanımı olmamakla birlikte birçok kez tanımı yapılmıştır (Altın, 2020). Yansıtıcı düşünmenin isim babası olarak bilinen John Dewey'e (1910) göre, yansıtıcı düşünme, bir ideyi veya bilgiyi hedeflenen maksada ulaşmak için destekleyen faal, kalıcı ve tutarlı biçimde destekleyen düşünme sürecidir.

Alan yazında yansıtıcı düşünme kavramına ilişkin diğer tanımlara bakıldığında; Mezirow (1991) bir yaşanmışlığı yorumlamak ve zihnimizde anlamlı şekilde oturtmak için sarf ettiğimiz enerjinin emeğin eleştirici bir gözle değerlendirilip yorumlama süreci şeklinde tanımlar. Ross (1989) yansıtıcı düşünme yetisini eğitim öğretim faaliyetleri üzerinde ele almıştır. Öğrenme faaliyetlerinde akılcıca mantıksal tercihler yapmanın yanında bu tercihlerin oluşturduğu görev ve sorumlulukları da üstlenebilme yetisi şeklinde tanımlamıştır. Yansıtıcı düşünme, kişinin öğrenme faaliyeti esnasında veya sonrasında karşısına problem olarak teşkil edilebilecek olumlu veya olumsuz unsurları tespit edip sorunlara çözüm bulabilme ve bu çözümleri uygulayabilme sürecidir (Ünver, 2003).

Üst düşünme yetilerinin temel kaynağı yansıtıcı düşünmedir (Altın, 2020). Gelecek kuşakların nicelikten çok nitelikli düşünce üretme ve bu düşünceleri icraata dönüştürme becerilerine hakim olabilmeleri için yansıtıcı düşünmeyi uygulayabilen nitelikli eğitimcilere gereksinim vardır. Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirilme aşamasında bu becerilerin kazandırılması çok elzemdir. Üst düşünme yetilerinin temel kaynağı yansıtıcı düşünme, eğitim öğretim çalışmalarında eğitimcinin kendi

benliğinin bilincinde olmasına, kendine has tarzının olması, kendine eleştirel gözle bakabilmesine, öğrencinin ilgi, istek ve ihtiyaçlarının farkında olmasına gelişimsel özelliklerinin göz önünde bulundurulmasına katkı sağlar (Griffin, 2003). Öğrencisinin ilgi, istek, ihtiyaçlarının ve dolayısıyla gelişimsel özelliklerini göz önünde bulunduran eğitimci eğitim öğretim faaliyetlerini bu çerçeveler minvalinde hazırlayarak öğrencilerine önemli katkılarda bulunur.

Giovannelli'ye (2003) göre; eğitimci sınıf iletişimi-yönetimi, bireysel farklar, eğitim öğretim faaliyetlerinin diğer paydaşlarıyla olan ilişkiler, eğitim öğretimdeki değişimler, kültürel baskılar ve ahlaki değerler gibi birçok etkeni içerisinde bulundurmaktadır. Bu sebeple eğitimciler donanımsal açıdan alanına hakim, yenilikleri fark eden, araştırmacı, özeleştirici kabiliyeti yüksek ve yansıtıcı düşünebilen kişiler olmalıdır.

Öğretmenlik, toplumsal yaşamın sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi nesillerin kültürel birikimi ve çağın gereklerini geleceğin yetişkinlerine aktaran çok elzem bir yere sahip olan mesleklerin en başında gelmektedir. Günümüz çağında değişimler ve gelişimler çok hızlı yaşanmaktadır. Değişimin ve gelişimin bu denli hızlı yaşandığı günümüzde bütün devletlerin en büyük gayesi, bu hızlı değişen dünyaya karşı gereken donanıma sahip, nitelikli yurttaşlar yetiştirebilmektir. Bu gayeye ulaşmada en tesirli vasıta eğitim ve öğretim faaliyetleridir, eğitimciler bu tesirli vasıtanın en elzem parçasını oluşturmaktadırlar (Kuran, 2002). Eğitimde kullanılan kuramlar, düşünceler ve programlar, tercih edilen yöntemler, araç ve gereçler her ne kadar iyi çağın son teknolojisi olsalar bile eğer eğitimci yeterli donanıma sahip değilse yetersizse, bireylerin eğitim ve öğretimde dolayısıyla sosyal hayatta başarılı olabilmeleri pek mümkün gözükmemektedir (Başal ve Taner, 2003).

Okul öncesi eğitim çağı geleceğin temelidir. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklar bütün gelişim alanlarındaki öğrenmelere açık olmakla birlikte eğitimciler tarafından desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu desteği sağlayan eğitimciler yeterli alan bilgisine sahip, iletişimi güçlü, eleştirel gözle bakabilen, problem odaklı olmak yerine çözüm odaklı olan, özeleştirici kabiliyeti yüksek; kendini tanıyan eksikliklerini bilen bunların üzerine cesurca gidebilen ve yansıtıcı düşünme eğilimleri yüksek bireylerdir (Yoldaş, Yetim ve Küçükoğlu, 2016).

Okul öncesi eğitim döneminde, eğitimcinin dolayısıyla okul öncesi öğretmenin barındırdığı nitelikler çok daha önemlidir. Okul öncesi eğitimin verildiği okullarda eğitimci diğer tüm girdilerden daha fazla önem arz eder. Ailesini evde bırakıp ilk defa okula gelen çocuğu sınıfta ilk karşılayan ve o çocukla ilgilenen aile dışındaki ilk kişi onun okul öncesi öğretmenidir (Oktay, 1999). Okul öncesi öğretmenleri teneffüs olmadan gün boyunca, her saniye çocuklarla birlikte olan onlarla sürekli iletişim halinde olan eğitim sürdürmektedir. Bu eğitim aşamasındaki çocuklar kendisiyle etkileşim kuran, mutluluğunu, üzüntüsünü, sevincini, hüznünü, coşkusunu ve endişesini paylaşan öğretmenine sarsılmaz bir güven duygusu geliştirir (Poyraz ve Dere, 2001; Köksal Akyol ve Koçer Çiftçi, 2005).

Okul öncesi eğitim kurumunda vaktinin tamamını öğretmeniyle birlikte geçiren okul öncesi dönemi çocuğu, öğretmenin olay, durum ve olgular karşısında göstermiş olduğu tepkileri kaydeder ve kendi hayatında uygular. Öğretmeni onun için en değerli örnektir. Onun davranışları okul öncesi çocuğu çok önemlidir. Okul öncesi öğretmenin bir davranışını kendi hayatındaki bir örnekte alıp öğretmeni gibi davranır ve okul öncesi öğretmenin davranışlarını tekrar ederek onun karakterini benimsemiş olur. Bu sebeplerden ötürü, okul öncesi öğretmenin değer yargıları, davranışları, tepkileri ve öğretmenlik mesleğine karşı göstermiş olduğu tutumlar önem kazanır (Argun ve İkiz, 2003). Çünkü öğretmenlerin kendi mesleklerine karşı değer yargıları ve tutumları, mesleklerini idealleri ölçüsünde başarılı şekilde yerine getirmelerinde çok önemli role sahiptir (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005). Okul öncesi öğretmenleri okul öncesi dönemdeki çocuklar açısından en önemli örnek olmakla birlikte Okul öncesi öğretmenlerinin kendi mesleklerine olan tutumu ve başarısı öğretmenin kişilik özelliklerine yansır. Bu olumlu özelliklerle okul öncesi dönemi çocuğunun karşısına çıkan öğretmen çocuğa en iyi örneği teşkil etmiş olur. Bu sebeple okul öncesi dönem çocuğunun duygularına, düşüncelerine, olaylar ve olgular karşısında vereceği tepkilere, yaşam tarzına ve dolayısıyla hayatına dokunmuş olur.

Bir insanın hayattan, yaşamaktan aldığı zevk, doyum, hayatta karşısına çıkan olay, olgu ve durumlardan hoşnut olması insanın yaşamını huzurlu geçirmesine yardımcı olan en önemli unsurlardan biridir. İlk defa Neugarten tarafından 1961 yılında literatüre giren yaşam doyumu terimi bireyin yaşamındaki gayelerle hayatında olan

koşulların durumların karşılaştırılması ve bu karşılaştırma sonucunun ifade edilmesi ve yorumlanmasıdır (Özer ve Karabulut, 2003). Yaşam doyumu kavramı insanın kendisinden ve hayattan beklediği isteklerle hayatında karşısına çıkan olay ve durumları kendi beyninde oturtması değerlendirme yapması ve bunun sonucunda hayatına yaşamına anlam atfetme sürecidir (Pavot & Deiner, 1993; Selçukoğlu, 2001). Yaşam doyumu kavramı anlık, aniden gelişen bir durum karşısında verebileceğimiz tepkileri etkilemekle birlikte daha çok hayatımızın tümünü kapsayan bir değer yargısıdır. Bu değer yargısı çocukluktan yaşlılığa kadar olan yaşam sürecini kapsamakla birlikte bu süreçler içinde yaşanmış, şahit olunmuş, duyulmuş olay ve olguların tüm boyutlarını kapsayan bir değerlendirme durumudur.

Yaşam doyumu terimi bireyin hayatındaki beklentiler ile elinde bulunan durumları öz benliği içerisinde değerlendirmesi, bu değerlendirme sürecinin sonunda sonuca varması, bu sonucu anlamlandırabilmesi ve dolayısıyla yorumlayabilmesidir. Yani yaşam doyumu terimi insanın gayelerini, hayallerini ve bunları hayatında ne ölçüde karşılayabilmesi ve karşılama sonucunda değer yargısına varmasıdır (Vara, 1999). Veenhoven (1996) yaşam doyumu terimini hayatın tamamını kapsayan, bireyin hayalleriyle gerçekleşen durumların olumlu anlamda değişiminin yani ilerlemesinin sonucu şeklinde tanımlar. Christopher (1999)'sa yaşam doyumunu, insanının kafasında oluşturduğu anlamlı yaşamı inandığı değerler ölçüsünde, hayatının önemli bir bölümünü oluşturan ebeveynleri, ailenin diğer üyeleri okuldaki öğretmenleri ve arkadaş ortamı daha sonrasında ise çalıştığı işi, eşi ve çocukları dolayısıyla hayatındaki tüm girdi ve çıktıları bütünsel gözle incelemesi ve yorumlaması sonucu anlamlandırması şeklinde tanımlamıştır. Yaşam doyumu terimi, bireyin hayatının her anındaki pozitif yönde değişim derecesi olduğundan dolayı bireyin hayatında olan en etkili öğelerden biri olan çalışma hayatı da bireyin yaşam doyumunu etkiler.

Küçük çocuklarla çalışan ve onlara model olan okul öncesi öğretmenlerinin de yaşam doyumunun yüksek olması istenir. Yaşam doyumu yüksek olan öğretmenlerin, mesleklerini yerine getirmede daha başarılı olacaklardır. Bununla birlikte öğretmenlerin mesleki tutumları ve yaşam doyumları, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerini de etkileyeceği düşünülmektedir. Okul öncesi dönemde, çocukların her türlü gelişimlerini desteklemek için eğitim veren öğretmenlerin yansıtıcı düşünme

eğilimlerine sahip olması istenen bir özelliktir. Bu düşünce araştırmanın temelini teşkil etmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemini, “Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ve yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimi ile arasındaki ilişkisi nedir? Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” soruları oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt problemler. Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ve yaşam doyumları, yansıtıcı düşünme eğilimini yordamakta mıdır?
2. Okul öncesi öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimi;
 - a) Cinsiyete,
 - b) Yaşa,
 - c) Medeni duruma
 - d) Meslekteki yılına
 - e) sınıfındaki çocuk sayısına
 - f) hizmetiçi eğitim sayısına
 - g) yansıtıcı düşünme hakkında eğitim alıp almama durumuna
 - h) okula aidiyet hissetmesine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği tutumları ile yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimini etkileyip etkilemediğini ortaya koyabilmektir. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi ile ilişkisi olan sosyo-demografik değişkenleri belirleyebilmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitim öğretim faaliyetlerinin kalitesini doğrudan etkileyen etmenlerin başında öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri gelmektedir. Eğitimin gelişmesi öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerine bağlıdır. Yansıtıcı düşünme, kişinin öğrenme ve öğretme faaliyetleri esnasında karşısına çıkması muhtemel yararlı ve zararlı durumları belirlenip sorunlara çözümler üretme ve uygulama sürecidir (Ünver, 2003).

Yansıtıcı düşünme, eğitim öğretim faaliyetleri sırasında kendini keşfetmesine, stil sahibi olmasına, öz değerlendirme yapmasına ve öğrencilerinin ihtiyaçlarının farkında olmasına ve bu ihtiyaçlara yönelik olarak eğitim öğretim faaliyetlerini düzenlemesine katkı sağlayacaktır (Griffin, 2003). Öğretmenlik sınıf idaresi, bireysel farklılıklar, diğer öğretmenlerle ve idarecilerle olan ilişkiler, eğitim öğretim faaliyetlerini ilgilendiren konular, kültürel etmeler vb. bir sürü problem durumunu bünyesinde barındırmaktadır ve bu sebeple öğretmenler teknik açıdan yetkin, araştıran, eleştirel düşünebilen, kendini eleştirebilen ve yansıtıcı düşünebilen bireyler olmalıdırlar (Giovannelli, 2003).

Okul öncesi dönem ortak geleceğimizin temel taşıdır. Bu dönemdeki çocuklar tüm gelişim alanlarında öğrenmeye ve gelişmeye açık olmakla birlikte desteklenmeye de ihtiyaç duyarlar. Bu desteği sağlayan öğretmenlerin alan bilgisine hâkim olması, iletişim becerilerinin yüksek olması, eleştirel düşünme yapabilmesi ve problemler karşısında çözüm üretebilmesi kendisini çok iyi tanıması; artı ile eksi yönlerini çok iyi bilmesi her zaman gelişime açık olması elzemdir (Yoldaş, Yetim ve Küçükoğlu, 2016).

Bireyin yaşamından hoşnut olmasında, geriye dönük düşündüğünde hayatını anlamlı bulmasında içinde bulunduğu koşullardan memnuniyeti ve bu sebeple yaşam doyumunu kazanması çok önemlidir. Yaşam doyumunu, bireyin hayattan beklentileri ve hayallerini şu an olan durumlarla karşılaştırılmasıyla ulaşılan değerlendirme sonucu şeklinde tanımlamak mümkündür. Yaşam doyumunu, kişinin mutlu, huzurlu olma durumunun günlük yaşamda karşısına çıkabilecek kötü olay, durum ve olgular karşısında sağlam bir şekilde durabilmesi ve bu olumsuzluklara göğüs gerebilmesi ve amaçları doğrultusunda ilerleyebilmesidir (Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci, 2007).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleklerine olan sevgisi, mesleklerine olan sadakati, öğretmenliğin en önemli mesleklerin başında geldiğinin bilincinde olması ve öğretmenliğin en önemli özelliklerinden biri olan kişisel gelişimin farkında olmaları ve buna göre hayatlarını planlamaları durumudur. Öğretmenlerin mesleki tavırları bu temalar üzerinde şekillenmektedir. Öğretmenlerin mesleki gereklilikleri hakkıyla yerine getirmesi ve başarılı bir eğitimci olabilmesinin yolu öğretmenlik mesleğine olan olumlu tutumlardan geçer. Olumlu tutum gösteren öğretmenin motivasyonu ve ilgisi hep artar ve çocuklar için elinden gelenin en iyisi için çaba gösterir (Karadağ, 2012).

Bu araştırmada Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği tutumları ile yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimini etkileyip etkilemediği belirlenerek alana katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada “Kişisel Bilgi Formu”nun, “Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği”nin “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”nin ve “Yaşam Doyumu Ölçeği”nin yeterli veriyi karşıladığı varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlıklar

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılı; okul öncesi öğretmenleri, uygulanan ölçekler ve araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda yer alan sorular ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde yansıtıcı düşünme kavramına, öğretmenlik mesleği tutumuna, yaşam doyumu kavramına ve bu konuların alt boyutlarına yer vermekle birlikte yansıtıcı düşünme ile ilgili, öğretmenlik mesleği tutumuyla ilgili ve yaşam doyumuyla ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılmış çalışmalara yer verilecektir.

2.1. Yansıtıcı Düşünme

Van Manen (1991), yansıtıcı düşünme kavramını herhangi bir davranışın farklı yolları üzerinde düşünme gerçekleştirme, bu düşünceler üzerinde tercihler yaparak seçimler yapma şeklinde ifade etmiştir. Yansıtıcı düşünen insanlar geçmiş tecrübelerinden faydalanarak yeni durumlar olaylar üzerine transferler yaparlar ve nasıl davranması gerektiğinin farkına varırlar ve mantıklı tercihler yaparlar.

Yansıtıcı düşünme, bir olay durum ve olgu karşısında insanların bireysel ve çevresel faktörleri gözlemleyerek çeşitli sorgulamalar yapıp şu anını ve geleceğini planlayabilmesi ve bunu uygulamasıdır (Erol, 2019). Bir başka tanımla yansıtıcı düşünme insanların bir olay, durum ve olgu karşısında göstermiş oldukları davranışlarını veya gelecekte herhangi bir durum karşısında gösterecekleri tepki ve davranışların doğru, yanlış, eksik ve kusurlu taraflarını akıl süzgecinden geçirip yorumlaması ve kendi hayatına uygulaması için gerçekleştirdiği kalıcı öğrenmelerdir (Fırat, 2022).

Öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken yansıtıcı düşünme eğilimlerini kullanması gerekir. Yansıtıcı düşünme öğretmenlerde bulunması gereken en önemli özelliklerden biridir (Tok, 2008). Schön (1987) de yansıtıcı düşünme eğiliminin öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerden birisi olduğunu söylemiştir. Yansıtıcı düşünme eğilimi olan öğretmen kendi davranışlarını sık sık gözden geçirir kendi davranışlarını sorgular eksik ve hatalı noktaları fark eder ve kendini geliştirir. Kendini geliştiren öğretmen hem kendisine hem de öğrencilere faydalı olur ve bunun neticesinde topluma fayda sağlar (Yeşilyurt, 2021).

Yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek olan eğitimci kendine sorular yöneltir ve bu yönelttiği soruları cevaplar, kendini sorgular, yaptığı davranışlar ile göstermiş olduğu tepkilerin sebeplerini ve sonuçlarını tartar. Davranışlarını ve tepkilerini zihninde tekrar canlandırır bunun neticesinde hata ve yanlışlarını görerek bir değerlendirme yapar (Kızılkaya ve Aşkar, 2009).

Yansıtıcı düşünme eğilimi sayesinde eğitimci kendi öğrenme sürecini gözden geçirip sorgulamalar yaparak öğrenme sürecini planlama fırsatı bulur. Daha öncesinde üzerinde fazla durmadığı noktaların üzerinde durur. Farklı öğrenme stratejilerine daha fazla yer vermeye başlar. Sürekli olarak kendini geliştirir (Fırat, 2022). Yansıtıcı düşünme eğilimi sayesinde eğitimciler farklı eğitim metotlarıyla çocukların öğrenmelerini kalıcı hale getirirler. Hangi çocuk için hangi eğitim-öğretim metodunun doğru olduğunun farkına varır. Farklı metotlar sayesinde sürekli olarak kendini yeniler ve geliştirir. Yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek olan öğretmen teknolojik gelişmeleri takip eder ve teknolojik alet ve materyalleri ders sürecinde kullanarak eğitim ortamını canlı tutar ve çocukların ilgisini çekerek kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlar.

Yansıtıcı düşünme eğilimi ile öğretmenler ders esnasındaki uygulamalarını ve davranışlarını sorgulama fırsatı bulurlar: etkili eğitim-öğretim metotlarıyla etkisiz veya daha az etkili eğitim-öğretim metotlarını görme fırsatı bulurlar. Yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek öğretmen sürekli olarak kendini sorgular ve eğitim-öğretim faaliyetlerindeki hatalı ve yanlış davranışları tekrar etmez ve kendini sürekli geliştirir (Kandemir, 2015). Kendini sürekli geliştiren öğretmen farklı eğitim-öğretim metotlarındaki güçlü yönleri sentezleyerek çocuklar için yeni, farklı bir eğitim-öğretim metodu geliştirebilir.

Yansıtıcı düşünme sürecinde insanlar öğrenme süreçlerindeki bütün görev ve sorumlulukları alır, daha önce yaşamış olduğu tecrübeleri gözden geçirir, kendini ve davranışlarını eleştirir, daha önceki yaşadıkları ile şu an ve gelecek arasında bağlantılar kurar ve sürekli zihnini açık tutar (Eğmir ve Ocak, 2018). Yansıtıcı düşünme eğilimi sayesinde zihni sürekli açık olan bireyler karşılaştığı olay, durum ve olgulardan hep dersler çıkarır. Sürekli olarak yeni öğrenmeler gerçekleştirir. Zihninin sürekli açık olmasından dolayı bazı bireylerin fark edemediği ince nüansları fark eder

bu nüansları hayatında kullanmaya başlar ve problemler ve sıkıntılı durumlar karşısında çok az insanın aklına gelebilecek çözümler ortaya koyarlar.

Yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek olan bireyler sorunu anında saptarlar ve sorunu zihin süzgecinden geçirirler ve soruna bir tanım bulurlar. Sorunun çözümü için kafalarında birçok çözüm yolu kurarlar ve bu yolları zihinlerinde denerler. Zihinlerinde denedikleri çözüm yollarının olumlu ve olumsuz taraflarını tartarlar ve olumlu yanı daha fazla olan yolu seçerler (Wilson, 2008).

Okul öncesi dönemindeki çocukların zihinsel becerilerinin geliştirilmesi ve tüm zihinsel faaliyetlerini etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve davranışlarının neden sonucunu görebilmeleri ve bu sonuçlar hakkında yorum yapabilmeleri ve bunun neticesinde ileride yapacağı davranışları şekillendirebilmeleri için yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olması gerekir (Dolapçioğlu, 2007). Çocuğun yansıtıcı düşünme eğilimini yükseltmek ve geliştirmek için çocuğun göstermiş olduğu davranışla veya herhangi bir olay ile ilgili çocuğa sorular sorulmalı, çocukların da olayı ve durumu algılayabilmesi için sorular sorması istenmeli, bu ortam hazırlanmalıdır. Çocukların ve öğretmenin hem kendilerini hem de karşı tarafı değerlendirmeleri istenmeli ve bu değerlendirme sonucunda yorumlar yapmaları istenmelidir (Fırat, 2022). Yansıtıcı düşünme eğilimini kullanan öğretmen ortaya çıkan olay, olgu ve duruma odaklanmanın yanı sıra bu olay, olgu ve durumun nedenlerine, sonuçlarına da odaklanır. Bu sayede öğretmen buzdağının görünen kısmının yanı sıra görünmeyen ve daha önemli kısmını da görmüş olur. Yansıtıcı düşünmeyi etkili kullanan öğretmen öğrencilerinin de yansıtıcı düşünmesinin ne kadar önemli olduğunun farkındadır ve bu ölçüde eğitim-öğretim faaliyetlerini planlar. Bu planlama sonucunda yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek çocuklar yetiştirir (Çiçekler ve Aral, 2021).

Yansıtıcı düşünme eğilimi yüksek olan öğretmen normal bir bakış açısıyla birbiriyle alakasız görünen sınıf içinde yaşanan olay durum ve olguları farklı bir bakış açısıyla gözlemler ve sınıf içerisinde yaşanan olay, durum ve olgulara gerektiği şekilde müdahale eder (Valli, 1997). Yansıtıcı düşünebilen öğretmen tüm eğitim-öğretim tekniklerini eleştireci bir gözle ele alır. Bütün bu teknikleri zihinsel süreçlerden geçirir, çocuklar için hangi teknikten nasıl faydalanması gerektiğinin farkına varır ve en doğru teknikleri kullanır (Grant & Zeichner, 1984).

Yansıtıcı düşünme ile ilgili ulaşılan çalışmaların daha çok sınıf öğretmenleri ve adaylarında, matematik öğretmenleri ve adaylarında, Türkçe öğretmenleri ve adaylarında, beden eğitimi ve adaylarında yapıldığı; bununla birlikte okul öncesi alanında ulaşılan çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmalardan bazılarında; yansıtıcı düşünme becerileri ile bilimsel tutumlar (Efe Kendüzler, 2017) incelenmiş. Okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yapılan çalışmada sorgulama becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimleri (Dindar, 2018) incelenmiş, okul öncesi öğretmenleriyle yapılan çalışmada ise yansıtıcı düşünme eğilimleri ile özyeterlik inançlarının (Tunç, 2019) incelendiği tespit edilmiştir.

2.1.1.Yansıtıcı düşünme modelleri.

2.1.1.1. John dewey modeli. John Dewey bireylerin araştırmacı ruha sahip olmaları için problem çözme becerilerinin geliştirilmesini destekleyen yansıtıcı düşünme kavramını literatüre kazandırmıştır (Davranmaz, 2021). John Dewey (2022) yansıtıcı düşünmenin bireyden bağımsız tesadüfi bir süreç olduğu fikrini reddeder aksine bu süreçte bireyin aktif olduğunu ifade eder. İnsanların yansıtıcı düşünmesi için içlerinde istek ve bu istemeye bağlı bilinç olması gerektiğini söyler. Bununla birlikte yansıtıcı düşünmek için bireyde sorgulama ve şüphe duygularının olması gerekliliğini ifade eder. Sorgulama ve şüphe duyguları sayesinde var olan düşüncelerini geliştirme ve değiştirme fırsatı bulan bireyler öğrendiklerini yeni durumlarda uygulama fırsatı bulacaklarını ifade eder.

Dewey'e göre (2022) yansıtıcı düşünme eğilimleri şu olay örgüsü içerisinde gerçekleşir: Yansıtıcı düşünme eğilimine ait fikirler kolay bir sıralama örgüsünden ibaret değildir. Aksine bu fikirler birbiriyle ilişkilidir. Fikirler kendinden önceki ve sonraki fikirlerle alakalıdır ve birbirlerini kapsar. Yansıtıcı düşünme karşılaşılan durumlarda becerilerin uygulanmasının yanı sıra duyguları da kapsayan bir süreçtir. Yansıtıcı düşünme aynı zaman da duyguları da etkilemeyi ve geliştirmeyi amaç edinir. Yansıtıcı düşünmede duygu ve düşünceler mantık çerçevelerine göre kabul edilir veya edilmez. Tüm bu süreçlerde yapılan çalışmaların bilinçli bir şekilde yapılması gerekir.

2.1.1.2. Schon modeli. Donald Schon, yansıtma kavramını insanların istemediği bir durumun ardından sorgulama yapması olarak ifade etmiştir (Schon, 1983). Daha önceden var olan bilgi ile sorgulamalar sonucu deneyimlerden elde edilen bilginin yansıtıcı düşünmenin temel bilgileri olduğunu ifade eder. Hazır bilgi bireyin deneyiminden sorgulamasından önce beyinde bulunan bilgidir. Deneyimle elde edilen bilgi ise yapılan eylem hakkında sorgulama yapılarak, daha önceki eylemleri değerlendirilerek ve bunun sonucunda karşılaşılan durum karşısında bireyin yaptığı eylemleri kapsayan bilgidir (Karadağ, 2010). Schon yansıtma eylemine bağlı olarak 3 yansıtma türünün olduğunu ifade etmiştir. Birinci yansıtma türü eylem hakkında yansıtmadır. Bireyin gerçekleştirmiş olduğu eylemin sonucunda düşünüp gerçekleşen durum karşısında nasıl bir tepki verdiğini ve bunun kendisine nasıl bir katkı sağladığını düşünmesi eylem hakkında yansıtmadır. Eylem sonucunda çıkan sonuçların analizi yapılır. Daha sonra gerçekleştirilecek davranışların ve eylemlerin bir nevi planlaması yapılır (Karadağ, 2010). İkinci yansıtma türü eylemde yansıtmadır. Eylem gerçekleşirken beklenmedik bir durum zuhur ettiğinde bireyin tepkisini gösterir. Anındalık söz konusudur (Solakumur, 2017). Birey gerçekleşen durum karşısında tepkisini düşünür ve sezgilerini kullanarak bir eylemde bulunur. Eylem hakkında yansıtmadan farkı anında tepkinin verilmesi eylemde yansıtmadır. Üçüncü yansıtma türü eylem için yansıtmadır. Bireyin gerçekleşen durumlar karşısında yaptığı yansıtmanın bireyin fikirlerine, düşüncelerine ve davranışlarına yön vermesi eylem hakkında yansıtmadır (Davranmaz, 2021).

2.1.1.3. Van manen modeli. Max Van Manen yansıtma alanlarına içeriklerine göre üç türde sınıflamıştır. Bu yansıtma türlerinden ilki teknik alanda yansıtmadır. Öğretmenin öğrencilerin ilgi, istek, ihtiyaçlarını ve değer yargılarını dikkate almadan istenilen hedefe erişmek amacıyla teknik bilgilerini kullandığı yansıtma türü teknik alanda yansıtmadır (Van Manen, 1977).

Bu yansıtma türünü öğretmenliği daha yeni başlamış öğretmenler daha çok kullanırlar. Bunun sebebi tecrübe eksikliğidir (Ünver, 2003). İkinci yansıtma türü uygulama alanında yansıtmadır. Bu yansıtma türünde öğretmenler öğrencilerin ilgi, istek, ihtiyaçlarını ve değer yargılarını göz önünde bulundururlar (Kozan, 2007). Sonucu alıp almamanın önemli olduğu bu yansıtma türünde öğretmenler derslerini

işlerken kullandıkları yöntem ve teknikleri esnetirler (Karadağ, 2010). Öğretmenler çıktıkları tartışır ve analiz ederler ve sonuçlara göre kullanılan yöntem ve teknikleri geliştirmeye çalışırlar. Üçüncü yansıtma türü ise eleştirel yansıtmadır. Van Manen'e göre eleştirel yansıtma yansıtma türlerinin en üst düzeyidir. Öğretmen hedeflere ulaşmak için en iyi yolları denemenin yanında ahlaki değerleri de göz önünde bulundurur. Öğretmen eylemlerini gerçekleştirirken ahlaka, adalete ve eşitliğe göre hareket eder (Kozan, 2007). Öğretmenin kendini sürekli olarak değerlendirdiği bu yansıtma türü diğer yansıtma türlerinden daha üst seviyededir.

2.1.1.4. Eleştirel yansıtma modeli. Zeichner ve Liston Van Manen'in yansıtma modelini geliştirmişlerdir. Bu modele göre 4 yansıtma düzeyi vardır. Bu yansıtma düzeylerinden ilki olgusal söylemdir. Olgusal söylem öğretim durumunun neyi ifade ettiği ve neyi ifade etmek istediğini amaç edinen yansıtma türüdür. İkinci yansıtma düzeyi öngörülü söylemdir. Öngörülü söylem, halihazırdaki durumu ifade eder. Tecrübeler göz önünde bulundurularak gelecekte yapılacaklar hakkında düşünülür. Üçüncü yansıtma düzeyi gerekçelendirici söylemdir. Gerekçelendirici söylemde gerçekleştirilen davranışın gerekçelerine yönelir, davranışın nedenlerini ve açıklamalarını içine alır. Son yansıtma düzeyi ise eleştirel söylemdir, yansıtma türlerinin en üst düzeyidir. Eleştirel söylemde birey, eğitimin tüm girdilerini sorgulamayı hedefler. Gerçekleştirilen uygulamaları değerlendirir (Liston & Zeichner, 1987).

2.1.1.5. Carol rodgers modeli. Rodgers (2002)'in görüşüne göre yansıtıcı düşünme teoriden pratiğe yani uygulamaya uygulamadan da teoriye giden birbirini sürekli takip eden bir döngüdür. Rogers'e göre yansıtmanın yapılabilmesi için bir dizi evrenin gerçekleşmesi gerekir, bu evreler şu şekilde birbirini takip eder; Olayla, durumla ilgili gözlem yapılır, olay veya durum net bir şekilde tanımlanır ve sınırları çizilir, olayla veya durumla ilgili açıklamalar üretilir, açıklamalardan yola çıkarak çözüm yolları üretilir ve çözüm yolları denenir (Temel, 2021).

Aynı zamanda Rodgers'e göre öğretmenler; eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken sistematik düşünmeli, yaşadıklarından tecrübe kazanmalı ve bunları

öğrencilerine aktarabilmeli, eğitim-öğretim faaliyetlerini yapıcı bir şekilde eleştirmeli, kendisine gelen eleştirilere de açık olmalı, başka öğretmenlerin ve uzmanların tecrübelerinden, deneyimlerinden yararlanabilmeli ve sürekli kendini geliştirmeli, bilimsel araştırmaları yakından takip edebilmeli.

2.1.1.6. Taggart ve wilson'un yansıtıcı düşünme kuramı. Taggart ve Wilson'ın (2005) bu kuramına göre; eğitimi ilgilendiren tüm konuları, düşünmeyi ve karar vermeyi içine alan bu kuram, aynı zamanda alınan kararlar sonucu ortaya çıkan neticeyi de değerlendirir. Problem veya bir sıkıntı, sorun bu kurama göre yansıtıcı düşünmeyi başlatır. Kişiler, sorunla ilgili tahmin yürütürler ve bu sorunun çözümüne yönelik kafalarında çözüm yolları denerler. Daha sonra çözüm yolları sırayla denir ve en başarılı çözüm yolunda karar kılınır. Taggart ve Wilson'a göre yansıtıcı düşünmede üç seviye vardır. Birinci seviye diyalektik seviyedir. Bu seviye ahlaki değerleri kapsar. Bireyin değerlerine bağlı kalarak amaçlarına erişmek için tercihler yapma ve bu tercihleri pratiğe dökme sürecini kapsar. Yansıtıcı düşünmede ikinci seviye bağlamsal seviyedir. Tercih edilen uygulamaların, tercihlerin, bireylerin ihtiyaçlarına ilişkin içeriklerin, analizlerin ve teorilerin geçerliliğine bakan seviyedir. Son seviye ise teknik seviyedir. Bu seviyede birey daha önceden yaşanılmış durumlardaki tecrübeleri, davranışları kapsamanın yanı sıra öğretmenlerin yeterliliğine bakar.

2.2. Öğretmenlerin Mesleki Tutumları

Toplumlar içerisinde yaşayan bireylerin olumlu tutum ve davranış göstermesini istemektedirler. Bireylere olumlu tutum ve davranışı öğretmeyi içselleştirmeyi öğretmenler görev edinmelidir. Bu görev bilincindeki öğretmenler de aynı olumlu tutum ve davranışları öğrencilere göstermek onlara rol model olmak zorundadır. Güçlü faydalı bir toplum bu sayede oluşturulabilir (Aslan, 2018) Olumlu kişilik özelliklerini içinde barındıran eğitimcilerin öğrencilerine fayda sağladığı kişilik özellikleri henüz oturmayan eğitimcilerin ise öğrencilere zarar verdiği yapılan araştırmalarda görülmektedir (Gürsoy, 2009). Bir başka araştırmada Sezer (2018) öğretmenlerin sınıf yönetiminde göstermiş olduğu olumlu tutumun, öğrencilere

özgüven sağladığını, onları güdülediğini ve olumlu benlik gelişimine katkı verdiğini saptamıştır.

Öğrencilerinin gözlerinde rol model olan öğretmenler, bir durum karşısında ne tepki verilerse versinler öğrencilerine direkt etki eder. Bu etki eğitim kademelerinin hepsinde görülmekle beraber en çok okul öncesi eğitim kademesinde görülür. Bu dönemde okul öncesi çocukları çevresel şartlardan çok etkilenirler bu nedenle okul öncesi çocuğunun yakınları dışında ilk rol modeli öğretmeni çocuk üzerinde fazla etkiye sahiptir. Okul öncesi öğretmenlerinin bir olay veya durum karşısında adil davranması elzemdir, çünkü rol model kendisidir onun bir hatası çocuğun olumlu kimlik gelişimine engel olabilir. Çocuklar günün önemli bir kısmını geçirdiği eğitim ortamında öğretmeni ve arkadaşlarıyla etkileşim halindedirler, bu etkileşimden dolayı fazlaca tutum ve davranış kazanırlar. Çocukların gözlemlene kapasitesi çok yüksektir. Bu yüzden okul öncesi öğretmenlerinin hal, hareket ve davranışlarına bir durum veya olay karşısında sergileyeceği tutumlarına çok dikkat etmesi gerekir. Zira yanlış hatalı bir tutumu çocuklar unutmazlar (Kömbeci, 2021).

2.3. Yaşam Doyumu

Bir insanın hayattan, yaşamaktan aldığı zevk, doyum, hayatta karşısına çıkan olay, olgu ve durumlardan hoşnut olması insanın yaşamını huzurlu geçirmesine yardımcı olan en önemli unsurlardan biridir. İlk defa Neugarten tarafından 1961 yılında literatüre giren yaşam doyumu terimi bireyin yaşamındaki gayelerle hayatında olan koşulların durumların karşılaştırılması ve bu karşılaştırma sonucunun ifade edilmesi ve yorumlanmasıdır (Özer ve Karabulut, 2003). Yaşam doyumu kavramı insanın kendisinden ve hayattan beklediği isteklerle hayatında karşısına çıkan olay ve durumları kendi beyninde oturtması değerlendirme yapması ve bunun sonucunda hayatına yaşamına anlam atfetme sürecidir (Pavot & Deiner, 1993; Selçukoğlu, 2001). Yaşam doyumu kavramı anlık, aniden gelişen bir durum karşısında verebileceğimiz tepkileri etkilemekle birlikte daha çok hayatımızın tümünü kapsayan bir değer yargısıdır. Bu değer yargısı çocukluktan yaşlılığa kadar olan yaşam sürecini kapsamakla birlikte bu süreçler içinde yaşanmış, şahit olunmuş, duyulmuş olay ve olguların tüm boyutlarını kapsayan bir değerlendirme durumudur.

Yaşam doyumu terimi bireyin hayatındaki beklentiler ile elinde bulunan durumları öz benliği içerisinde değerlendirmesi bu değerlendirme sürecinin sonunda sonuca varması, bu sonucu anlamlandırabilmesi ve dolayısıyla yorumlayabilmesidir. Yani yaşam doyumu terimi insanın gayelerini, hayallerini ve bunları hayatında ne ölçüde karşılayabilmesi ve karşılama sonucunda değer yargısına varmasıdır (Vara, 1999).

Veenhoven (1996) yaşam doyumu terimini hayatın tamamını kapsayan, bireyin hayalleriyle gerçekleşen durumların olumlu anlamda değişiminin yani ilerlemesinin sonucu şeklinde tanımlar. Christopher (1999) ‘sa yaşam doyumunu, insanının kafasında oluşturduğu anlamlı yaşamı inandığı değerler ölçüsünde, hayatının önemli bir bölümünü oluşturan ebeveynleri, ailenin diğer üyeleri okuldaki öğretmenleri ve arkadaş ortamı daha sonrasında ise çalıştığı işi, eşi ve çocukları dolayısıyla hayatındaki tüm girdi ve çıktıları bütünsel gözle incelemesi ve yorumlaması sonucu anlamlandırması şeklinde tanımlamıştır. Yaşam doyumu terimi, bireyin hayatının her anındaki pozitif yönde değişim derecesi olduğundan dolayı bireyin hayatında olan en etkili öğelerden biri olan çalışma hayatı da bireyin yaşam doyumunu etkiler.

2.3.1. Yaşam doyumunu etkileyen etmenler. Yaşam doyumunu etkileyen birçok unsur olmakla birlikte yapılan çalışmalar sonucu en çok etkileyen etmenler şunlardır (Şahin, 2019): Beden sağlığı, ruh sağlığı, yaşamın anlamı, sosyo-ekonomik durum, hedef sonuç uyumu, olumlu benlik duygusu, kişilik özellikleri, yapılan aktiviteler, mesleki yaşam, medeni durum, sosyal hayat, eğitim durumu ve yaşıdır.

2.3.2. Yaşam doyumu kuramları.

2.3.2.1. Aktivite kuramı. Bu kurama ilk kez değinen kişi Aristoteles’tir. Bu kurama göre birey kendine, kendi benliğine uyan bir etkinlik bulunca mutluluk ve huzur otomatikman gelir. Ki Aristoteles de bunu şu şekilde savunmuştur: huzur ve mutluluk, sevilerek yapılan eylemlerden sonra gelir (Şahin, 2008).

2.3.2.2. Tabandan tavana kuramı. Bu kurama göre birey hayatında karşılaştığı durumlara, olaylara ve olgulara göre kendisini mutlu veya üzgün hisseder. Bundan dolayı mutlu ve huzurlu yaşam yaşadığımız anların tümünden meydana gelir. Bireyin hayatında yaşadığı, karşılaştığı mutlu durumların sıklık derecesi onu mutlu eder (Şahin, 2008).

2.3.2.3. Ereksel kuramı. Wilson tarafından ortaya atılan bu kurama göre bireylerin fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmaması durumu bireyi ya mutlu ya da üzgün eder (Yetim, 1991). Bu ihtiyaçların karşılanma düzeyi arttıkça bireyin yaşam doyumu da aynı ölçüde artar (Acar Arasan, 2010). Aynı zamanda bireyin kendi hayatında koymuş olduğu emellere eriştiği zaman da yaşam doyumu artar (Dikmen, 1995).

2.3.2.4. Yargı kuramı. Bu kurama göre bireyin yaşam doyumunu hayatı için koyduğu kıstas ile şu anki durumu belirler. Bir başka ifadeyle birey hedefindeki hayat ile şu anki hayatını karşılaştırır ve bu sonuca göre yaşam doyumu belirlenir. Eğer bireyin hedefindeki hayat ile şu anki hayatı paralellik gösteriyorsa veya hedeflediğinden daha iyi bir hayat yaşıyorsa yaşam doyumu yüksektir. Şu anki hayatı hedeflediği hayatın altındaysa yaşam doyumu düşüktür (Acar Arasan, 2010).

2.3.2.5. Bağ kuramı. Bu kurama göre bireyin daha önce yaşadığı mutlu anlar onun yaşamını mutlu görmesine ve her vaktini pozitif görmesine neden olur. Bu kuramda bilişsel süreçler önemlidir. Diener (1984)'e göre bireyler hayatlarında başlarına gelen olumlu olayları hatırlamakta zorlanmazken olumsuz olayları hatırlamakta zorlanmaktadırlar. Bireyler hayatında yaşadığı mutlu anları sık sık akıllarına getirdikleri takdirde yaşam doyumları da artar.

2.4. Yansıtıcı Düşünme ile İlgili Yapılan Araştırmalar

2.4.1. Yansıtıcı düşünme ile ilgili yurtiçinde yapılan araştırmalar. Bu bölümde okul öncesi öğretmenleri ile yapılmış çalışmalardan, ulaşılanların yeterli olmadığı düşüncesi ile YANDE ölçeğinin kullanıldığı okul öncesi öğretmen adayları ile yapılan çalışmalara ve ayrıca sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği birlikte temel eğitim alanını oluşturduğu için sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmalara yer verilmesi tercih edilmiştir.

Aslan (2009) sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada yansıtıcı düşünme becerisiyle sürekli kaygı düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu 146 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcı gruptaki öğretmenlere YANDE Ölçeği ve “Sürekli Kaygı Düzeyi Ölçeği” uygulanmış. Uygulama sonrasında toplanan veriler analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda yansıtıcı düşünme becerisi ile sürekli kaygı düzeyi arasında eksi yönde, anlamlı bir ilişkinin var olduğu kaydedilmiştir.

Hasırcı ve Sadık (2011) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni olarak görev yapan 343 öğretmene YANDE Ölçeği uygulamıştır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde eğitim fakültesi mezunu sınıf öğretmenlerinin başka bir fakülteden mezun olmuş sınıf öğretmenlerinden daha fazla yansıtıcı düşünme puanı aldığı gözlemlenmiştir.

Ergüven (2011) sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme becerilerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. “Yansıtıcı Düşünme Envanteri”ni 189 öğretmene uygulayarak çalışmıştır. Yaptığı çalışma sonucunda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerileri ile cinsiyetleri, yaşları, branşları ve meslekteki yılları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yapılan çalışmada Fen-Edebiyat fakültesi mezunlarının diğer başka bir fakülteden mezun olan öğretmenlere göre yansıtıcı düşünme puanlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Karışan, Bilican ve Şenler (2016) sınıf öğretmeni adaylarıyla yaptıkları çalışmayla yansıtıcı düşünme becerisinin bilimsel süreç becerileriyle olan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. 244 sınıf öğretmeni adayıyla bu çalışmayı yürütmüşlerdir. Öğretmen adaylarından nicel ve nitel yolla veriler toplanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda yansıtıcı yazma sonrasında öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerilerinin yükseldiği gözlemlenmiştir.

Küçüköğlu, Ozan ve Taşgın (2016) yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenliği lisans programına devam eden 18 öğretmen adayıyla çalışmışlardır. Çalışmada yansıtıcı günlükler aracılığıyla öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersleriyle ilgili görüşlerini belirlemeyi amaç edinmişlerdir. Öğretmen adayları topluma hizmet uygulamaları dersinde yürütmüş oldukları projeler hakkında haftalık olarak yansıtıcı günlük yazma görevini yapmışlardır. Daha sonra yansıtıcı günlükler incelenmiştir ve bu inceleme sonucunda Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin uygulanmasında çeşitli çevresel faktörlerin olduğu ortaya çıkmıştır fakat bu uygulamaların öğrencileri öğretmenlik mesleği açısından geliştirdiği ortaya çıkmıştır.

Efe Kendüzler (2017), 244 okul öncesi öğretmeni adayı ve çeşitli kurumlarda görev yapmakta olan 97 okul öncesi öğretmeniyile yaptığı çalışmada yansıtıcı düşünme becerisi düzeyi ile bilimsel tutum düzeyini beraber araştırmıştır. Okul öncesi öğretmeni ve okul öncesi öğretmen adaylarına YANDE Ölçeği ve “Bilimsel Tutum Ölçeği” uygulamıştır. Okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarının ortalamanın üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Erkek okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarının kadın okul öncesi öğretmeni adaylarından daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Daha alt sınıftaki okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarının daha üst sınıftaki okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarından daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının bilimsel tutumları ve yansıtıcı düşünme puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

Temel (2017), 120 sınıf öğretmeni adayı ve 299 sınıf öğretmeniyile çalışmıştır. Yapılan çalışma sonucunda kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme puanların diğer katılımcılardan yüksek olduğu gözlenmiştir.

Dindar (2018) okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi ile sorgulama becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Yapılan araştırmaya 320 okul öncesi öğretmeni adayı katılmıştır. Araştırmanın sonucunda yansıtıcı düşünme becerisini cinsiyetin, yaşı, bulunulan sınıfın ve üniversite türünün etkilediği görülmüştür. Kadın okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının erkek okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Yaşı küçük okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının yaşı büyük okul öncesi öğretmen

adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.3. sınıfa giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının diğer sınıflara giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düzey puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca vakıf üniversitesine giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının devlet üniversitesine giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarından yüksek olduğu da görülmüştür.

Yansıtıcı düşünme becerilerinin eleştirel düşünme becerileriyle anlamlı bir ilişkisi vardır. Aşkın Tekkol ve Bozdemir (2018) yaptıkları çalışmada yansıtıcı düşünme becerileriyle eleştirel düşünme becerilerini ve aralarındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın katılımcı grubunu 415 sınıf öğretmeni adayı oluşturmuştur. Yapılan çalışmanın sonucunda erkek öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme beceri puanlarının kadın öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme beceri puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmanın sonucunda eleştirel düşünme beceri düzeyi ile yansıtıcı düşünme düzeyinin arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişkinin var olduğu görülmüştür.

Şahin, Şen ve Dinçer (2019) tarafından yapılan çalışmada Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi dersi alan öğretmen adaylarının yansıtıcı günlük yazma deneyimleriyle yansıtıcı günlük yazma konusundaki fikir, duygu ve düşüncelerini incelemişlerdir. Çalışmanın katılımcı grubunu 10 okul öncesi öğretmeni adayı oluşturmuştur. Yapılan çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı günlük yazma becerisi sayesinde içsel bir bakış açısı kazandıkları, planlama yapabildikleri, değerlendirmeler yaptıkları, sınıf yönetiminde başarı sağladıkları ve tecrübe kazandıkları ortaya çıkmıştır.

Yıldırım ve Yıldız (2019) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerileri ile öğrenme-öğretme yaklaşımları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmışlardır. Çalışmanın katılımcı grubunu 228 sınıf öğretmeni adayı oluşturmuştur. Katılımcı grubuna “Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği” ve “Öğretme-Öğrenme Anlayışları Ölçeği” uygulanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda yansıtıcı düşünme becerisi puanlarında sınıf öğretmeni adaylarının yüksek olduğu görülmüştür. Daha alt sınıfta okuyan sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi toplam puanlarının daha üst sınıfta okuyan

sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi toplam puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmada öğrenme-öğretme yaklaşımlarıyla yansıtıcı düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerileri ve öğretmenlik mesleği tutumları birbirini etkilemektedir. Zembat, Yılmaz ve Küsmüş (2019) tarafından yürütülen çalışmanın katılımcı grubunu 176 okul öncesi öğretmeni adayı oluşturmuştur. Katılımcı grubundaki okul öncesi öğretmen adaylarına YANDE Ölçeği ve “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleği tutumlarıyla yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı, yüksek düzeyde bir ilişki vardır. Daha alt sınıfa giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri eğilimi puanlarının daha üst sınıfa giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri eğilimi puanlarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Yansıtıcı düşünme düzeyi ile yaratıcı düşünme becerisi birbirini etkilemektedir. Çelik ve Dikmenli (2021) tarafından yapılan çalışmanın katılımcı grubunu 270 sınıf öğretmeni adayı oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanları yüksek çıkmıştır. Kitap okuma alışkanlığı olan sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri düzeyi puanlarının kitap okuma alışkanlığı olmayan sınıf öğretmeni adaylarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca kadın sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri düzeyi puanlarının erkek sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri düzeyi puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Ve yansıtıcı düşünme düzeyi ile yaratıcı düşünme becerisi arasında artı yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

2.4.2. Yansıtıcı düşünme ile ilgili yurtdışında yapılan araştırmalar.

Yansıtıcı düşünme becerisi sonradan da kazanılabilir öğrenilebilir bir beceridir.

Weber (2013) tarafından yapılan çalışmada 47 sınıf öğretmeni adayına yansıtıcı düşünme becerisiyle ilgili eğitimler verilmiş, öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında görsel ve yazılı sunular sunulmuş ve bunlarla birlikte örnek olay incelemeleri yapılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarıyla eğitimlerden önce ve eğitimlerden sonra görüşmeler yapılmıştır. Eğitimlerden sonra yapılan görüşmelerin

sonucunda yansıtıcı düşünme beceri düzeyinin sonradan kazanılabilir ve geliştirilebilir olduğu kaydedilmiştir.

2.5. Mesleki Tutum ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Okul öncesi öğretmen adaylarının ailelerinde bir öğretmenin bulunması mesleki benlik saygısını artırmaktadır. Aslan ve Akyol (2006) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki benlik saygılarının bazı değişkenler bakımından değişip değişmediğini araştırmıştır. Çalışmanın katılımcı grubunu 120 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde öğretmen adaylarının sınıf düzeyinin mesleki benlik saygısına ve okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilemediği görülmüştür ancak okul öncesi öğretmen adaylarının ailelerinde bir öğretmenin bulunmasının okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısını artırdığı görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğrenim durumuna, girmiş oldukları yaş grubuna, çalışmış oldukları okul türüne ve bulunduğu kurumun türüne göre değişmektedir. Şahin-Sak, Sak ve Tuncer (2019) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemişlerdir. Çalışmanın katılımcı grubunu 417 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmuştur. Katılımcı grubundan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” yolu ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde ön lisans mezunu okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum puanlarının lisans mezunu okul öncesi öğretmenlerinden, 6 yaş grubuna derse giren okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum puanlarının 4 yaş grubu ile karma yaş grubuna giren okul öncesi öğretmenlerinden, anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum puanlarının anaokullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden, özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum puanlarının devlet okullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden yüksek olduğu kaydedilmiştir.

Çevik (2022) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği tutumlarının okul iklimi ile ilişkisi olup olmadığını ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu 258’i kadın 33’ü erkek toplamda 291 okul

öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumlarıyla okul iklimi algıları arasında artı yönde orta seviyede anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumda olan okul öncesi öğretmenlerinin okul iklimi ortamına katkı yaptıkları ve bir olay, olgu ve durum karşısında yapıcı davrandıkları şeklinde yorumlanabilir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleklerine karşı tutumlarının “çoğunlukla katılıyorum” tarzında olmakla birlikte orta seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik alt boyutunda ortalama puanının fazla olmasının sebebi mesleklerinden yeterince memnun olmamaları olabilir.

Karacan (2022) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere değişip değişmediğini incelemiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu 230 okul öncesi öğretmeni adayı oluşturmuştur. Katılımcı gruba “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmeni adaylarının okul öncesi öğretmenliğini seçme sebebi öğretmen olmak ve içlerinde çocuk sevgisi olan okul öncesi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının diğer nedenlerle okul öncesi öğretmenliğini seçen adaylardan yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada okul öncesi öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerinin, yaşlarının, daha önce okul öncesi eğitimi alıp almama durumlarının ve mezun oldukları liselerin türünün etkilemediği kaydedilmiştir.

2.6. Yaşam Doyumu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Şahin ve Dursun (2009) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin iş doyum seviyelerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmayı amaç edinmişlerdir. Bu değişkenler okul öncesi öğretmenlerinin yaşları, medeni durumları, meslekteki yılları, aylık gelirleri, üstlerinden takdir görme durumları, görev yaptıkları okul öncesi kurumlarının maddi olanaklarıdır. Çalışmanın katılımcı grubunu 39 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumlarını okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarının, medeni durumlarının, meslekteki yıllarının ve aylık

gelirlerinin etkilemediği görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumlarını etkileyen değişkenler ise araştırmada şu şekilde çıkmıştır; üstlerinden takdir gören okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları puanları üstlerinden takdir görmeyen okul öncesi öğretmenlerin puanlarından çıkmakla beraber çalıştığı okul öncesi kurumunun maddi olanakları iyi olan okul öncesi öğretmenlerinin dışsal ve genel iş doyumları puanları çalıştığı okul öncesi kurumun maddi olanakları iyi olmayan okul öncesi öğretmenlerinin puanlarından daha yüksektir.

Çalışandemir ve Şahin Baltacı (2017) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmeni adaylarının öz yeterlilikleri ile yaşam doyumlarının okul öncesi öğretmeni adaylarının üniversiteye uyumlarını etkileyip etkilemediğini araştırmıştır. Çalışmanın katılımcı grubunu 563 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmeni adaylarının üniversiteye uyumuyla okul öncesi öğretmeni adaylarının özyeterlilikleri ve yaşam doyumlarının anlamlı bir ilişkisi vardır. Yani okul öncesi öğretmeni adaylarının özyeterlilikleri ve yaşam doyumları okul öncesi öğretmeni adaylarının üniversiteye uyumlarının en büyük yordayıcılarıdır.

Gül (2018) tarafından Kırgızistan'da yapılan doktora çalışmasında öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile hoşgörülerindeki ilişki ve bu iki temayı etkilemesi muhtemel değişkenler ile bu temaların farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu 771 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde öğretmen adaylarının yaşam doyumları puanlarının ortalamasının yüksek olduğu saptanmıştır (25,29) bkz: Ed Deiner Yaşam Doyumu Ölçeği. Okul öncesi öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının yaşam doyumları puan ortalamaları tarih öğretmenliği ve coğrafya öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının puan ortalamalarından yüksektir. Yaşam doyumunun farklılaştığı bir diğer değişken ise öğretmen adaylarının ekonomik durumlarıdır; ekonomik durumu yüksek olan öğretmen adaylarının yaşam doyumları puan ortalamaları ekonomik durumu yüksek olmayan öğretmen adaylarının puan ortalamalarından yüksektir. Bu sonuçlarla birlikte öğretmen adaylarının yaşam doyumları öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, yaşlarına ve bulundukları sınıf seviyelerine göre farklılaşmamaktadır.

Yıldız (2019) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumlarını ve örgütsel sosyalleşme seviyelerini ve bu konuların bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmıştır. Çalışmanın katılımcı grubunu 267 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde okul öncesi öğretmenliğini isteyerek seçen okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanları okul öncesi öğretmenliğini istemeyerek seçen okul öncesi öğretmenlerinin puanlarından yüksektir. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşlarının, medeni durumlarının, meslekteki yıllarının, kadrolu olup olmamalarının, sınıfın fiziksel durumunun ve kaynaştırma öğrencisinin olup olmamasının okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumlarını etkilemediği saptanmıştır.

Türkmen (2021) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumlarının, kariyer uyumlarının ve mutluluk düzeylerinin arasında bir ilişki olup olmadığını incelemekle beraber bazı değişkenler açısından bu temaların farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu 250 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına bakıldığında evli okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanlarının bekar okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Mesleğini seven okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanlarının mesleğini sevmeyen öğretmenlerin puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Ekonomik geliri yüksek okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanları ekonomik geliri yüksek olmayan okul öncesi öğretmenlerinin puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlarla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumları, kariyer uyumları ve mutluluk düzeyleri arasında artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumları ile okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetleri, eğitim seviyeleri, iş deneyimleri, girmiş oldukları yaş grupları ve çalıştıkları kurumların türlerine göre bir ilişki olmadığı da saptanmıştır.

Celep (2023) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumları, mesleki doyumları ve öğrenilmiş çaresizlik düzeyleri ve bu temaları etkilediği düşünülen değişkenler incelenmiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde kadın okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyum puanları erkek okul öncesi öğretmenlerinden yüksek, 36-40 yaş grubunda yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyum

puanları diğer yaş gruplarında yer alan okul öncesi öğretmenleri puanlarından yüksek, öğretmenlikteki senesi 15 ve üzeri olan okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanları 15 sene altındaki tüm grup aralığındaki (0-1, 1-5, 6-10, 11-15) okul öncesi öğretmenlerinden yüksek, okul öncesi öğretmenliğini isteyerek seçen okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanlarının okul öncesi öğretmenliğini isteyerek seçmeyen okul öncesi öğretmenlerinden yüksek çıkmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu puanları eğitim durumlarına ve medeni durumlarına göre farklılaşmamaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda yaşam doyumu ile öğrenilmiş çaresizlik arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Benli (2023) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının yaşam doyumlarını, demografik özellikler, yaşantısal kaçınma ve değer verme temaları çerçevesinde incelemiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu 332 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının yaşam doyumu puanı ortalamaları erkek öğretmen adaylarının yaşam doyumu puan ortalamasından yüksektir ancak anlamlı bir farklılaşma yoktur (kadın:2,77, erkek:2,76). Öğretmen adaylarının genel ağırlıklı not ortalamalarıyla yaşam doyumları arasında bir ilişki bulunamamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ile verilerin analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum ve yaşam doyumları ile yansıtıcı düşünme eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni kullanılarak yürütülmüştür. İlişkisel tarama modelindeki araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve muhtemel sonuçları saptamayı hedefleyen çalışmalardır (Karasar, 2020). Maksimum çeşitlilik örneklem kullanılmıştır. Bu yöntemin amacı çeşitlilik gösteren durumlar arasında ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İlişkisel tarama modelinin işe vurulduğu bu çalışmada ise araştırmanın bağımsız değişkenleri okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği tutumları ve yaşam doyumları; araştırmanın bağımlı değişkeni okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi olarak belirlenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında resmi veya özel okulda görev yapan, gönüllü 399 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmanın amaçlarına uygun olarak, araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgileri frekans analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışmaya Katılan Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Kadın	374	93.7
	Erkek	25	6.3
	Toplam	399	100
Yaş aralığı	22-26	159	39.8
	27-32	129	32.3
	33+	111	27.8
	Toplam	399	100
Medeni durum	Bekar	245	61.4
	Evli	154	38.6
	Toplam	399	100
Yaş grubu	4	64	16.0
	5	171	42.9
	6	33	8.3
	Karma	131	32.8
	Toplam	399	100
Sınıfınızdaki çocuk sayısı	14 altı	148	37.1
	15-20	172	43.1
	21+	79	19.8
	Toplam	399	100
Kıdem	1-4	238	59.6
	5-8	75	18.8
	9+	86	21.6
	Toplam	399	100
Hizmet içi eğitim alma durumu	Evet	283	70.9
	Hayır	116	29.1
	Toplam	399	100
Hizmet içi eğitim sayısı	0	116	29.1
	1-5	163	40.9
	6-10	59	14.8
	11+	61	15.3
	Toplam	399	100
Yansıtıcı düşünme eğitimi alma durumu	Evet	48	12.0
	Hayır	351	88.0
	Toplam	399	100
Okula aidiyet hissetme durumu	Evet	344	86.2
	Hayır	55	13.8
	Toplam	399	100

Tablo 1’de çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgileri yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu okul öncesi öğretmenleri (n=399) oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyete

göre dağılımları incelendiğinde %93,7'sinin (n=374) kadın, %6,3'ünün (n=25) erkek olduğu görülmektedir. Yaş aralığı incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin %39,8'i (n=159) 22-26 yaş aralığında, %32,3'ü (n=129) 27-32 yaş aralığında, %27,8'i (n=111) 33 yaş ve üstüdür. Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde %61,4'ü (n=245) bekar, %38,6'sı (n=154) evlidir.

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %16'sı (n=64) 4 yaş grubuyla, %42,9'u (n=171) 5 yaş grubuyla, %8,3'ü (n=33) 6 yaş grubuyla, %32,8'i (n=131) karma yaş grubuyla çalışmaktadır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %37,1'inin (n=148) sınıfında 14 ve altı çocuk, %43,1'inin (n=172) sınıfında 15-20 çocuk ve %19,8'inin (n=79) 21 ve üstünde çocuk vardır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin kıdem yılları incelendiğinde %59,6'sı (n=238) 1-4 yıl aralığında, %18,8'i (n=75) 5-8 yıl aralığında ve %21,6'sı (n=86) 9 yıl ve üstüdür.

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %70,9'sı (n=283) hizmet içi eğitim almıştır, %29,1'i (n=116) hizmet içi eğitim almamıştır; çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %40,9'u (n=163) 1-5 defa eğitim almış, %14,8'i (n=59) 6-10 defa eğitim almış ve %15,3'ü (n=61) 11 ve üstü eğitim almıştır. Katılımcıların %12'si (n=48) yansıtıcı düşünmeyle ilgili bir eğitim almış, %88'i (n=351) yansıtıcı düşünmeyle ilgili eğitim almamıştır. Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %86,2'si (n=344) okuluna karşı aidiyet hissetmektedir, %13,8'i (n=55) okuluna karşı aidiyet hissetmemektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplama aracı olarak; okul öncesi öğretmenlerinin, demografik özelliklerini belirlemeye yönelik “Kişisel Bilgi Formu”, yansıtıcı düşünme eğilimini belirlemeye yönelik “Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği”, öğretmenlik mesleğine tutumlarını öğrenmeye yönelik “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve yaşam doyumlarını belirlemeye yönelik “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Bu bölümde sırası ile veri toplama araçlarına ilişkin detaylı açıklamalara yer verilmiştir.

3.3.1. Kişisel bilgi formu. Okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla üç alan uzmanından görüş alınmıştır. Öneriler doğrultusunda kişisel bilgi formuna son şekli verilmiştir. Formda cinsiyet, yaş, kıdem, medeni durum, çocuk sayısı, çalışılan yaş grubu, sınıftaki çocuk sayısı, hizmetiçi eğitim alma durumu, hizmetiçi eğitim sayısı, yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alma durumu ve okula karşı aidiyet duyma soruları yer almaktadır.

3.3.2. Öğretmen yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeği. Semerci (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte toplam 35 madde bulunmaktadır. Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği; “Hiç Katılmıyorum”, “Çoğunlukla Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Çoğunlukla Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” şeklinde 5 seçenekli dereceleme ölçeğidir. Ölçeğin; sürekli ve amaçlı düşünme (7 madde), açık fikirlilik (6 madde), sorgulayıcı ve etkili öğretim (5 madde), öğretim sorumluluğu ve bilimsellik (5 madde), araştırmacı (6 madde), öngörülü ve içten olma (4 madde) ve mesleğe bakış (2 madde) olmak üzere yedi alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin 20 maddesi ters kodlanmaktadır. Ölçeğin orijinalinde hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.908’dir. Veri toplama aracının çalışma grubuna uygulanması sonucu Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .815 bulunmuştur ve veri toplama aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.3. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği. Kahramanoğlu ve arkadaşları (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte toplam 12 madde bulunmaktadır. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği; “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde 5 seçenekli dereceleme ölçeğidir. Ölçek tek boyutludur ve ters kodlanan madde bulunmamaktadır.

Ölçeğin orijinalinde hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.908’dir. Veri toplama aracının çalışma grubuna uygulanması sonucu Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .837 bulunmuştur ve veri toplama aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.3.4. Yaşam doyumu ölçeği. Diener ve arkadaşları (1985) tarafından yaşam doyumunu incelemek amacıyla geliştirilmiştir. Yaşam doyumu ölçeği tek boyutlu ve 5 maddelik bir ölçme aracıdır. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin orijinalinde hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.88'dir. Veri toplama aracının çalışma grubuna uygulanması sonucu Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı: .883 bulunmuştur ve veri toplama aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanmasına başlanmadan önce bu çalışmanın etik kurallara uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu izni alınmıştır. Araştırma verileri maksimum çeşitlilik için Google Formlar aracılığıyla online olarak toplanmıştır. Veriler 2021-2022 eğitim öğretim yılında resmi veya özel kurumda okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan öğretmenlerden toplanmıştır. Veri toplama aracı gönderilmeden önce okul öncesi öğretmenlerine kısa bir bilgi verilmiş ve gönüllü katılmak isteyenlerle çalışma yürütülmüştür. Başlangıçta 417 okul öncesi öğretmeninden veriler toplanmıştır. Verilerin incelenmesi sonucunda hatalı ve bilgi eksikliği olan veriler çıkarılmış ve toplamda 399 okul öncesi öğretmenin verisi analize dahil edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek amacıyla basıklık çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermesi için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -1 ile +1 arasında olması gerekir (Huck, 2012). Yapılan çalışmada verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olduğu görülmüştür. Tablo 2'de çalışmada kullanılan ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri verilmiştir.

Tablo 2.

Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik (Basıklık, Çarpıklık) Değerleri

		İstatiski değer	Standart hata
YANDE Ölçeği Puanı	Çarpıklık	-.798	.122
	Basıklık	.678	.244
Mesleki Tutum Ölçeği toplam Puanı	Çarpıklık	-.713	.122
	Basıklık	-.603	.244
Yaşam Doyumu Ölçeği Puanı	Çarpıklık	-.035	.122
	Basıklık	-.426	.244

Verilerin normal dağılım gösterebilmeleri için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -1 ile +1 aralığında olması gerekir (Huck, 2012). Araştırmada verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olduğu Tablo 2’de görülmektedir. Basıklık ve çarpıklık değerleri verilerin normal dağıldığını göstermektedir.

Verilerin homojen dağılması için Levene’s Testi p değerinin 0.05’den büyük olması gerekmektedir. YANDE Ölçeğinde tüm değişkenlerin homojen dağıldığı tespit edilmiştir. İlgili tablo EK-6’da verilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılım istatistiklerinden uygun görülen analizler belirlenerek verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin, cinsiyete, medeni duruma, daha önce hizmetiçi eğitim alıp almamasına, daha önce yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almamasına ve okula aidiyet hissedip hissetmemesi değişkenlerine göre bağımsız gruplar t-Testi yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin, bulundukları yaş aralığına, sınıftaki çocuk sayısına, çalıştığı yaş grubuna, kıdemine, aldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda “F testi” nin anlamlı olduğu durumlarda, “LSD” testi

uygulanarak farklılığın kaynağı araştırılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu ve mesleki tutum değişkenlerini kullanarak yansıtıcı düşünme eğilimini yordamak amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçeklerin betimsel istatistikleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimsel İstatistikleri

Ölçek	Mod	Medyan	Aritmetik Ortalama	Minimum	Maksimum	Standart sapma
YANDE Ölçeği	161	161	159.11	123	175	10.08
Mesleki Tutum Ölçeği	60	56	54.70	41	60	4.98
Yaşam Doyumu Ölçeği	15	15	14.95	5	25	4.43

Çalışmada kullanılan ölçeklerin betimsel istatistikleri Tablo 3'te görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin mod, medyan, aritmetik ortalama, minimum, maksimum ve standart sapma değerleri Tablo 3'te görülmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, çalışma verilerinden elde edilen bulgular çalışma sorularına göre uygun analizler yapılarak tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla Pearson korelasyon kullanılmıştır. Pearson korelasyon tablosu EK-7’de yer almaktadır.

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Ve Yaşam Doyumları, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerini Yordamakta Mıdır?

Bu çalışma sorusuna yönelik olarak okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve yaşam doyumlarının, okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutum ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız değişkenler					Bağımlı değişken: Yansıtıcı Düşünme Eğilimi			
	B	Standart Hata _B	B	t	p	İkili r	Kısmi r	VIF
Sabit	107.266	4.933	-	21.745	.000*	-	-	-
Mesleki Tutum	.935	.096	.462	9.779	.000*	.469	.441	1.136
Yaşam Doyumu	.047	.108	.047	.433	.666	.180	.022	1.136
R= 0.470	R ² =.217	F _(2,396) =56.068		p=.0000	Durbin-Watson= 2.113			

Not: *=p<0.05.

Tablo 4’te okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutum ve yaşam doyumu düzeylerinin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerine ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Mesleki tutum, yaşam doyumu değişkenleri birlikte, okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilim düzeyleri ile düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir, $R=0.470$, $R^2=0.217$ $p<0.05$.

Yaşam doyumu ve mesleki tutum değişkenlerini kullanarak Yansıtıcı düşünme eğilimini yordamak amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda anlamlı bir regresyon modeli, $F(2, 396)= 56.07$, $p< 0.05$, ve yansıtıcı düşünme eğilimindeki değişimin %22’si ($R^2_{adjusted}=0.217$) bağımsız değişkenlerin bütünü tarafından açıklanmaktadır. Tablo 5’ de yer alan Durbin-Watson değerinin 2.113 olduğu, VIF değerlerinin ise 1,136 olduğu ve 10 değerinden küçük olduğu görülmektedir. VIF ve D-W değerleri değişkenler arasında çoklu bağıntı olmadığını göstermektedir. Bu tabloya göre mesleki tutum yansıtıcı düşünme eğilimini olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır, $\beta=.46$, $t(396)= 9.78$, $p<0.05$, $pr^2= 0.19$. Yani etki büyüklüğü %19’dur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde yaşam doyumunun yansıtıcı düşünme eğilimini anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür, $p>.05$.

Regresyon analizi sonuçlarına göre yansıtıcı düşünme eğiliminin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir:

$$Yansıtıcı\ düşünme^1: 107.266 + .935mesleki\ tutum + .047yaşam\ doyumu$$

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Cinsiyetlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile cinsiyet değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5.

YANDE Ölçeği Puanının Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

	Değişken	n	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
YANDE ölçeği	Kadın	374	159.25	10.00	397	1.083	.279
	Erkek	25	157.00	11.26			

Okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği toplam puanında cinsiyete göre farklılaşmadığı Tablo 5’de görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak cinsiyetin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabılır.

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Yaş Aralığına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yaş aralığı değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

YANDE Ölçeği Puanının Yaş Aralığına Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek adı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
YANDE Ölçeği	Gruplararası	148.601	2	74.300	.729	.483
	Gruplariçi	40348.096	396	101.889		
	Toplam	40496.697	398			

Okul Öncesi Öğretmen Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanında yaş aralığına göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 6’da görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak yaş aralığı okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabılır.

4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile medeni durum değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

YANDE Ölçeği Puanının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Ölçek adı		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
YANDE Ölçeği	Bekar	245	159.46	9.20	397	.864	.411
	Evli	154	158.56	11.37			

Okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği toplam puanlarının ortalamalarında medeni durumu bekar olanların ortalaması ($\bar{x}$ =159.46) medeni durumu evli olan öğretmenlerin ortalamasından ($\bar{x}$ =157.00) yüksektir ancak YANDE Ölçeği toplam puanları medeni duruma göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı Tablo 7’de görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak cinsiyetin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.

4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Çalışılan Yaş Grubuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile çalışılan yaş grubu değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Çalışılan Yaş Grubuna Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek adı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
YANDE Ölçeği	Gruplararası	58.743	3	19.581	.191	.902
	Gruplariçi	40437.954	395	102.375		
	Toplam	40496.697	398			

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanlarının çalışılan yaş grubuna göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 8’de görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak çalışılan okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.

4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Sınıftaki Çocuk Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile sınıftaki çocuk sayısı değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Sınıftaki Çocuk Sayısına

Ölçek adı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
YANDE Ölçeği	Gruplararası	21.784	2	10.892	.107	.899
	Gruplarıçi	40474.912	396	102.209		
	Toplam	40496.697	398			

Göre ANOVA Sonuçları

Okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanında sınıftaki çocuk sayısına göre anlamlı derecede bir farklılık yoktur, $p>0.05$. Bu durum Tablo 9’da görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak sınıftaki çocuk sayısının okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.

4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Kıdeme Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile kıdem değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Mesleki Kıdeme Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek adı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
YANDE Ölçeği	Gruplararası	295.705	2	147.852	1.456	.234
	Gruplarıçi	40200.992	396	101.518		
	Toplam	40496.697	398			

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanlarının mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 10’da görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak kıdemin okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabılır.

4.8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile hizmet içi eğitim alıp almama değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Hizmetiçi Eğitim Alıp Almamasına Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçek adı		N	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
YANDE Ölçeği	Hayır	116	158.47	10.22	397	-.823	.411
	Evet	283	159.38	10.04			

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanının hizmet içi eğitim alıp almamasına göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 11’de görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak hizmet içi eğitim alıp almama durumunun okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabılır.

4.9. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Hizmet İçi Eğitim Sayısına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile hizmet içi eğitim sayısı değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Hizmetiçi Eğitim Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Ölçek adı	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
YANDE Ölçeği	Gruplararası	352.583	3	117.528	1.156	.326
	Gruplariçi	40144.113	395	101.631		
	Toplam	40496.697	398			

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanında hizmetiçi eğitim sayısına göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 12’de görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak hizmet içi eğitim sayısının okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabilir.

4.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Yansıtıcı Düşünme İle İlgili Eğitim Alıp Almamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Yansıtıcı Düşünme ile İlgili Eğitim Alıp Almamasına Göre Bağımsız t-Testi Sonuçları

Ölçek adı		N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Yande Ölçeği	Hayır	351	158.89	10.00	397	-1.18	.238
	Evet	48	160.72	10.70			

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanında yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı Tablo 13’te

görülmektedir, $p>0.05$. Bu sonuçtan yola çıkarak yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumunun okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemediği sonucuna ulaşılabılır.

4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Okula Aidiyet Hissedip Hissetmemesine Göre Farklılaşmakta Mıdır?

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile okula aidiyet hissedip hissetmeme değişkeni arasında farklılaşma olup olmadığı incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Okula Aidiyet Hissedip Hissetmemesine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Ölçek adı		N	$\bar{x}$	S	sd	T	p	η^2
Yande Ölçeği	Hayır	55	156.10	10.10	397	-2.40	.017*	.014
	Evet	344	159.60	10.02				

Not: $*=p<0.05$.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanı okula aidiyet hissedip hissetmesine göre farklılaşmaktadır, bu durum Tablo 14’te görülmektedir, $p<0.05$.

Okula aidiyet hisseden okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanının ortalaması ($\bar{x}=159.60$) okula aidiyet hissetmeyen okul öncesi öğretmenlerinin ortalamasından ($\bar{x}=156.10$) yüksektir. Bu sonuçtan yola çıkarak okula aidiyet hissedip hissetmeme durumu okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini etkilemektedir. Bağımsız Gruplar t-Testi sonucuna göre YANDE Ölçeği puanındaki etki büyüklükleri incelendiğinde eta-kare (η^2) değeri .014’tür. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği puanında okula aidiyet hissetme durumu düşük düzeyde etkiye sahiptir. Bu etki %1’dir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın tartışma ve sonuçlarına yer verilmekle birlikte bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve yaşam doyumlarının okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerine etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Bu bölümde elde edilen bulgular ile literatürdeki araştırmalar arasındaki benzer ve farklı yönler tartışılmıştır.

5.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ve yaşam doyumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimlerini yordamasına ilişkin bulguların tartışılması. Araştırmada kullanılan Öğretmenlik Mesleğine Yönelik tutum ölçeğinin ve Yaşam doyumu ölçeğinin, okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilim düzeyleri üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yansıtıcı düşünme eğilimindeki değişimin %22'si bağımsız değişkenlerin bütünü tarafından açıklanmaktadır. Mesleki tutum yansıtıcı düşünme eğilimini olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır, Etki büyüklüğü %19'dur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde yaşam doyumunun yansıtıcı düşünme eğilimini anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Bu sonuçlardan hareketle mesleki tutumu yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. mesleki tutumu yüksek olan öğretmen; mesleğini sever, çocukların gelişimsel özelliklerinin farkında olur ve bireysel farklılıklara dikkat eder. Mesleki tutumu yüksek olan okul öncesi öğretmenin mesleğini sevmesi, çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarını zamanında karşılaması ve bireysel farklılıklarını dikkate alması öğretmenin yansıtıcı

düşünme eğilimini artırdığı söylenebilir. Dolayısıyla mesleki tutum ile yansıtıcı düşünme eğilimi paralellik gösterdiği söylenebilir.

Zembat, Yılmaz ve Küsmüş (2019), okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yaptıkları çalışmada bu çalışmanın sonucuna benzer bir şekilde okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında yüksek düzeyde artı yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu saptamışlardır.

5.1.2. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile cinsiyetleri arasında kadın öğretmenlerin yansıtıcı düşünme toplam puanları yüksek olmakla birlikte bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkarak okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyet değişkeninden etkilenmediği sonucuna ulaşılabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyete göre farklılaşmaması gün geçtikçe artan erkek okul öncesi öğretmenleri olabilir; kadın öğretmenlere göre oranı daha önceleri azken alınan erkek öğretmenlerden alınan verilerde sapma daha fazla olabiliyorken sayı arttıkça verilerdeki sapmalar azalmış olabilir. Erkek okul öncesi öğretmenleri eğitim süreçleri boyunca yeterli donanımı sağlayarak kadın meslektaşlarıyla olabilecek farkları en aza indirmiştir diyebiliriz.

Efe Kendüzler (2017) yaptığı çalışmada erkek okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarının kadın okul öncesi öğretmeni adaylarından yüksek olduğunu kaydetmiştir. Dindar (2018) ise okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada kadın okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının erkek okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzey puanlarından yüksek olduğunu bulmuştur.

Temel (2017) ise sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada kadın sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin erkek sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çelik ve Dikmenli (2021), sınıf öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada kadın sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı

düşünme beceri düzey puanlarının erkek sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri düzey puanlarından yüksek olduğunu saptamışlardır.

5.1.3. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yaş aralığına göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile bulundukları yaş aralığı arasında bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkarak okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yaş değişkeninden etkilenmediği sonucuna ulaşılabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yaş aralığına göre değişmemesi genç öğretmenlerin lisans döneminde yeterli bir eğitim aldığı ve staj deneyiminde başarılı olduğu sonucunu gösterebilirken, kıdemli öğretmenlerin gelişen ve değişen dünya şartlarını takip ettiklerini ve her gelişimi öğretmenlik yaşamlarına aktardıklarını gösterebilir.

Efe Kendüzler (2017) okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada daha alt sınıfta olan okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme puanlarının daha üst sınıftaki okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme puanlarından yüksek olduğunu bulmuştur. Dindar (2018), okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada yaşı küçük olan okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarının yaşı büyük olan okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzey puanlarından yüksek olduğunu kaydetmiştir. Zembat, Yılmaz ve Küsmüş (2019) okul öncesi öğretmeni adaylarıyla yaptıkları çalışmada daha alt sınıfa giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri eğilimi puanlarının daha üst sınıfa giden okul öncesi öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme beceri eğilimi puanlarından daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

Yıldırım ve Yıldız (2019), 228 sınıf öğretmeni adayıyla yaptıkları çalışmada daha alt sınıfta okuyan sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi toplam puanlarının daha üst sınıfta okuyan sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerisi toplam puanlarından daha yüksek olduğunu saptamışlardır.

5.1.4. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin medeni durumlarına göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme toplam puanları medeni duruma göre farklılaşma göstermemekle birlikte bekar okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme puan ortalamaları evli okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme puanlarından yüksektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin medeni duruma göre değişmemesinin sebebi öğretmenlerin duygusal durumlarını olumsuz anlamda mesleğine ve çocuklara yansıtmaması olabilir. Öğretmenlerin duygusal durumu ne olursa olsun işine gereken önem ve hassasiyeti gösterdiğini söyleyebiliriz.

Bu sonuca benzer bir sonuca Tekeli (2016) de ulaşmıştır, Tekeli (2016), 124'ü evli, 27'si bekar, 3'ü boşanmış ve 1'i dul olmak üzere 155 okul öncesi öğretmeniyle yaptığı çalışmada yansıtıcı düşünme eğilimi puanlarının medeni duruma göre farklılaşmadığını saptamıştır.

5.1.5. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çalışılan yaş grubuna göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çalışılan yaş grubuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çalışılan yaş aralığına göre değişmemesinin temel sebebi öğretmenlerin her aşın ilgi, istek ve ihtiyaçlarını dikkate alması ve çocukların gelişimsel özelliklerini göz önünde bulundurması olabilir.

Aykar (2019), 57'si 5 yaş grubuyla, 25'i 4 yaş grubuyla, 14'ü karma yaş grubuyla ve 4'ü 3 yaş ve altı grubuyla çalışan toplamda 100 okul öncesi öğretmeniyle yaptığı çalışmada çalışılan yaş grubuyla yansıtıcı düşünme becerisinin farklılaştığını bulmuştur ancak hangi yaş grupları arasında farklılaşma olduğunu tezinde tespit etmemiştir. Sadece 5 yaş grubuyla çalışan okul öncesi öğretmenlerinin sorumluluk alt boyutu ortalama puanlarının diğer yaş gruplarındaki okul öncesi öğretmenlerinin ortalama puanlarından yüksek olduğunu ifade etmiştir.

5.1.6. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin sınıftaki çocuk sayısına göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin sınıftaki çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre sınıftaki çocuk sayısının okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin sınıftaki çocuk sayısına göre değişmemesi öğretmenlerin aylık ve günlük planlarını hazırlarken sınıftaki çocuk sayısını dikkate aldığı ve sınıfın fiziki yapısını en uygun şekilde kullandığı ve planı en uygun şekilde hazırladığı söylenebilir.

Alanyazın tarandığında bu değişkenle ilgili bir çalışma bulunamamıştır bu yüzden bir karşılaştırma yapılamamıştır. Ancak benzer araştırmalar şöyledir; Tarım (2020), sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada sınıf mevcudu sayısının sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklılaştırmadığını tespit etmiştir.

5.1.7. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin kıdeme göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi puanının mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin kıdeme göre farklılaşmamasının sebebi öğretmenlerin mesleklerindeki süreleri kaç olursa olsun her zaman kendilerini geliştirmeleri olabilir ve değişen koşullara ayak uydurdukları ve eğitim-öğretim faaliyetlerini en iyi şekilde icra ettikleri söylenebilir.

Tekeli (2016) de okul öncesi öğretmenleriyle yaptığı çalışmada bu sonuca benzer bir sonuç elde etmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin yansıtıcı düşünme becerilerini anlamlı bir şekilde farklılaştırmadığını ifade etmiştir.

5.1.8. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin hizmet içi eğitim alıp almamasına göre farklılaşma durumunun tartışılması.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimi ortalama puanları hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin lehine olmasına rağmen anlamlı bir farklılaşma için yeterli değildir. Bu sonuca göre hizmet içi eğitim alıp almamanın okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin hizmetiçi eğitim alıp almama durumuna göre farklılaşmamasının sebebi öğretmenlerin gerek ders içi gerek ders dışı olarak sürekli kendilerini geliştirmeye çabalamaları olabilir.

Aykar (2019) da benzer şekilde yansıtıcı düşünme ölçeği ve tüm alt boyutlarında daha önce hizmet içi eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin daha önce hizmet içi eğitim almayan okul öncesi öğretmenlerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu tespit etmiş, anlamlı bir farklılık oluşturduğunu söylemiştir ancak tablolar incelendiğinde bunun anlamlı bir farklılaşma için yeterli olmadığı görülmüştür.

5.1.9. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin hizmetiçi eğitim sayısına göre farklılaşma durumunun tartışılması.

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin hizmetiçi sayısı değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre hizmetiçi eğitim sayısının okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerini yansıtıcı düşünme eğilimlerinin hizmetiçi eğitim sayısına göre farklılaşmamasının sebebi alınan eğitimlerin içeriklerinin farklı konularda olması ve dolayısıyla yansıtıcı düşünme eğilimini etkilemeyen eğitimlerin olması olabilir.

Alanyazın tarandığında bu değişkenle ilgili bir çalışma bulunamamıştır bu yüzden bir karşılaştırma yapılamamıştır. Ancak bir önceki alt boyuttaki çalışmalar tekrar edilebilir. Aykar (2019) da benzer şekilde yansıtıcı düşünme ölçeği ve tüm alt boyutlarında daha önce hizmetiçi eğitim alan okul öncesi öğretmenlerinin daha önce hizmetiçi eğitim almayan okul öncesi öğretmenlerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu tespit etmiş, anlamlı bir farklılık oluşturduğunu söylemiştir ancak

tablolar incelendiğinde bunun anlamlı bir farklılaşma için yeterli olmadığı görülmüştür.

5.1.10. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almamasına göre farklılaşma durumunun incelenmesi. Araştırmada yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alan okul öncesi öğretmenlerin yansıtıcı düşünme ortalama puanları yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim almayan okul öncesi öğretmenlerinin ortalamalarından yaklaşık 2 puan yüksektir ancak bu fark anlamlı bir farklılaşma için yeterli değildir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumuna göre farklılaşmamasının sebebi öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğitimi dışında sürekli kendilerini geliştiren faaliyetlerde bulunmaları olabilir. Bu faaliyetler hem kişisel gelişimine katkı sağlayan faaliyetler hem de eğitim yaşamına dolayısıyla sınıfına etki eden faaliyetler olabilir.

Alanyazın tarandığında bu değişkenle ilgili başka bir çalışma bulunmamıştır ancak benzer çalışmalar şu şekildedir: Küçükballı (2022) yaptığı çalışmada okul yöneticilerinin yansıtıcı düşünme eğitimi alıp almama değişkeninin yansıtıcı düşünme eğilimleri üzerinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkarmadığını tespit etmiştir. Yine benzer şekilde Yıldız (2023) yaptığı çalışmasında okul yöneticilerinin yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumunun yansıtıcı düşünme becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

5.1.11. Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin okula aidiyet hissedip hissetmemesine göre farklılaşma durumunun tartışılması. Araştırma sonucunda okula aidiyet hisseden okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği toplam puanlarının ortalaması ($\bar{x}$ =159.60) okula aidiyet hissetmeyen okul öncesi öğretmenlerinin ortalamasından ($\bar{x}$ =156.10) yüksektir.

Bu sonuçtan yola çıkarak okula aidiyet hisseden okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri okula aidiyet hissetmeyen okul öncesi öğretmenlerinden daha yüksektir. Etki büyüklükleri incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin YANDE Ölçeği toplam puanında okula aidiyet hissetme durumu düşük düzeyde etkiye sahiptir. Bu etki %1'dir.

Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin okula aidiyet hissedip hissetmeme durumuna göre farklılaşmasının en önemli sebebi okula aidiyet hisseden öğretmenlerin çalıştıkları yeri sevmelerinden dolayı her türlü durumda ve koşulda olumlu bakmaları ve geçmişteki durumlardan yola çıkarak yansıtımlar yapmaları olabilir. Kendini güvende hisseden, çalıştığı yere aidiyet hisseden öğretmen çocuklar için elinden geleni yapar ve şartlar ne olursa olsun hep olumlu yönden bakarak yansıtımlar yapar.

5.2. Öneriler

- Okul öncesi öğretmenliğini aktif olarak yapan öğretmenler ile okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve yaşam doyumları farklı demografik değişkenlere göre araştırılabilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri nitel veri toplama teknikleriyle de incelenebilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini geliştirmek için zaman zaman hizmet içi eğitim faaliyetleri organize edilmelidir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerini ortaya koyabileceği çalışmalar yapılabilir.
- Gelecekte yapılacak araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerine etki etmesi düşünülen kurum türü de değişkenler arasına eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar Arasan, B. (2010). *Akademisyenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Alp, S., ve Taşkın, Ç. (2008). Eğitimde yansıtıcı düşüncenin önemi ve yansıtıcı düşünceyi geliştirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 178, s. 311-320.
- Altın, G. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarına Yönelik Öz Değerlendirme ve Yansıtıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi.
- Aras, B., Şiringül, İ., ve Park, F. (2018). Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 1(2), s. 119-130.
- Argun, Y., ve İkiz, E. (2003). Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Öğrencilerin Mesleki Tutum ve Algılarına Etkilerinin İncelenmesi. *OMEPA Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. Bildiri Kitabı 3*, s. 412-429. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Aslan, C. (2018). Özel eğitim öğretmenlerinin yardımcı teknolojilere yönelik tutumları. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1).
- Aslan, D., ve Akyol, A. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), s. 51-60.
- Aslan, G. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Aşkın Tekkol, İ., ve Bozdemir, H. (2018). Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ile Eleştirel Düşünme Becerilerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), s. 1897-1907. doi:<https://doi.org/10.24106/kefdergi.2211>
- Aykar, A. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünceleri ve öğretim uygulamalarındaki gelişiminin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- Başal, H., ve Taner, M. (2003). Okul Öncesi Eğitimi Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Mezun Oldukları Lise Türü ve Mezuniyet Dereceleri Arasındaki İlişki. *OMEPA Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı*. 2, s. 482-489. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Benli, N. (2023). *Öğretmen adaylarının yaşam doyumunun yaşantısal kaçınma, değer verme ve bazı demografik özellikler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Celep, A. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerin öğrenilmiş çaresizlik düzeylerinin yaşam doyumu ve iş doyumu üzerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Christopher, J. (1999). Situating psychological well-being: exploring the cultural roots of its theory and research. *Journal of Counseling & Development*, 77(2), s. 141-153.
- Çalışandemir, F., ve Şahin Baltacı, H. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Yordayıcıları Olarak Yaşam Doyumu ve Genel Öz-Yeterlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(44), s. 229-249. doi:<https://doi.org/10.21764/maeuefd.319821>
- Çelik, B., ve Dikmenli, Y. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), s. 46-65.
- Çevik, A. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ile okul iklimi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Çiçekler, C., ve Aral, N. (2021). Investigation of the relationship between creativity of preschool children and reflective thinking tendencies of teachers. *Research in Pedagogy*, 11(2), s. 405-417.
- Çubukçu, Z. (2011). Düşünme Becerileri. S. Büyükalın Filiz (Dü.) içinde, *Öğrenme, Öğretme Kuram ve Yaklaşımları* (s. 281-335). Ankara: Pegem Akademi.

- Davranmaz, R. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile eğitim inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Demiralp, D., ve Kazu, H. (2012). İlköğretim birinci kademe programlarının öğrencilerin yansıtıcı düşüncelerini geliştirmedeki katkısına yönelik öğretmen görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), s. 29-38.
- Demirel, Ö. (2009). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretmen sanatı* (14. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Dewey, J. (1910). *How we think*. New York: Lexington: D.C. Heath and Co.
- Dewey, J. (2022). *How we think*. DigiCat.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological bulletin*, 95(3), s. 542.
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, R., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), s. 71-75.
- Dikmen, A. (1995). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 50(3).
- Dindar, S. (2018). *Okul öncesi öğretmen adaylarının sorgulama becerileri ile yansıtıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dolapçioğlu, S. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Efe Kendüzer, S. (2017). *Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilimsel tutum ve yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Eğmir, E., ve Ocak, G. (2018). Eleştirel Düşünme Becerisi Öğretim Programı Tasarısının Öğrencilerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerine Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), s. 431-456.

- Erdem, A., Gezer, K., ve Çokadar, H. (2005). Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları., (s. 471-477). Denizli.
- Ergüven, S. (2011). *Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Erol, O. (2019). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Konusundaki Görüş ve Uygulamaları. *Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı*.
- Ersözlü, Z. (2008). *Yansıtıcı düşünmeyi geliştirici etkinliklerin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilimler dersindeki başarılarına ve tutumlarına etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Fırat, Z. (2022). *Okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Giovannelli, M. (2003). Relationship between reflective disposition toward teaching and effective teaching. *The Journal of Educational Research*, 96(5), s. 293-309.
- Grant, C., & Zeichner, K. (1984). *Preparing for reflective teaching: A book of reading*. (C. Grant, Dü.) Boston:Allyn& Bacon.
- Griffin, M. (2003). Using critical incidents to promote and assess reflective thinking in preservice teachers. *Reflective Practice*, 4(2), s. 207-220. doi:10.1080/14623940308274
- Gül, Y. (2018). *Öğretmen adaylarının hoşgörü ve yaşam doyumu eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Gündoğar, D., Gül, S., Uskun, E., Demirci, S., ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1), s. 14-27.

- Gürses, A., Bayrak, R., Yalçın, M., Açıkyıldız, M., ve Doğar, Ç. (2005). Öğretmenlik uygulamalarında mikro öğretim yönteminin etkililiğinin incelenmesi. *Kastomunu Eğitim Dergisi*, 13(1), s. 1-10.
- Gürsoy, C. (2009). *Okul öncesi öğretmenlerinin benlik saygılarının öğretmenlik tutumlarına etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Hasırcı, Ö., ve Sadık, F. (2011). Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), s. 195-210.
- Huck, S. (2012). *Reading statistics and research*. Boston: Pearson.
- Kahramanoğlu, R., Yokuş, E., Cücük, E., Vural, S., ve Şiraz, F. (2018). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (Ömytö) Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 13(11), s. 1669-1686.
- Kandemir, M. (2015). İlköğretim Matematik ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilim Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Education Sciences*, 10(4), s. 253-275.
- Karacan, V. (2022). *Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Karadağ , R. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Ve Öğretmenlik Mesleğini Tercih Nedenleri. *Humanities Sciences*, 7(2), s. 44-66.
- Karadağ, M. (2010). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerinin incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (36. b.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karışan, D., Bilican, K., ve Şenler, B. (2016). Yansıtıcı sorgulamaya dayalı laboratuvar etkinliklerinin sınıf öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), s. 123-146.
- Kızılkaya, G., ve Aşkar, P. (2009). Problem Çözmeye Yönelik Yansıtıcı Düşünme Becerisi Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), s. 82-92.

- Kozan, S. (2007). *Yansıtıcı düşünme becerisinin kaynak tarama ve rapor yazma derslerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Köksal Akyol, A., ve Koçer Çiftçi, H. (2005). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Empatik Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi [The Determination of the Empathy Skills of Early Childhood Teacher Candidate]. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*(21), s. 13-23.
- Kömbeci, S. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk sevmeye düzeyleri ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Kuran, K. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (A. Türkoğlu, Dü.) Ankara: Mikro Yayıncılık.
- Küçükbalı, S. (2022). *Okul Yöneticilerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Düzeyleri İle Okul DNA Profili Arası İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Küçüköğlü, A., Ozan, C., ve Taşkın, A. (2016). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Sürecinin Yansıtıcı Günlükler Yoluyla İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 15(3), s. 787-803.
- Liston, D., & Zeichner, K. (1987). Reflective teacher education and moral deliberation. *Journal of Teacher Education*, 38(6), s. 2-8.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of learning*. California, San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özer, M., ve Karabulut, Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Geriatri*, 6(2), s. 72-74.
- Pavot, W., & Deiner, E. (1993). Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*(5), s. 164-172.
- Poyraz, H., ve Dere, H. (2001). *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Rodgers, C. (2002). Seeing student learning: Teacher change and the role of reflection. *Harvard educational review*, 72(2), s. 230.
- Ross, D. (1989). First steps in developing a reflective approach. *Journal of Teacher Education*, 40(2), s. 22-30. doi:10.1177/002248718904000205
- Schon, D. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.
- Schön, D. (1987). *Educating the reflective practitioner: Toward a new design for teaching and learning in the professions*. Jossey-Bass.
- Selçukoğlu, Z. (2001). Araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yalnızlık düzeyi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Semerci, Ç. (2007). Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), s. 1351-1377.
- Sezer, Ş. (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi üzerindeki etkileri: Fenomenolojik bir çözümme. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), s. 534-549.
- Solakumur, A. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yansıtma yetenekleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Stevens, D., & Cooper, J. (2023). *Journal keeping: How to use reflective writing for learning, teaching, professional insight and positive change*. Taylor & Francis.
- Şahin, B. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları, mesleğe yönelik tutumları ve yaşam doyumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şahin, F., Şen, M., ve Dinçer, C. (2019). Early Childhood Preservice Teachers' Experiences with Reflective Journal Writing. *Eurasian Journal of Educational Research*, 19(84), s. 93-114.

- Şahin, H., ve Dursun, A. (2009). Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumları: Burdur Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, s. 160-179.
- Şahin, Ş. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Şahin-Sak, İ., Sak, R., ve Tuncer, N. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2), s. 819-841. doi:<https://doi.org/10.30831/akukeg.454844>
- Taggart, G. L. & Wilson, A. P. (2005). *Promoting reflective thinking in teachers: 50 action strategies*. Corwin Press.
- Tarım, K. (2020). *Sınıf öğretmenlerinin etik yönelimleri, demokratik tutumları ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Tekeli, İ. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Temel, Ş. (2017). *Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Tok, Ş. (2008). Yansıtıcı Düşünmeyi Geliştirici Etkinliklerin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına, Performanslarına ve Yansıtımlarına Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), s. 104-117.
- Tunç, Y. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Türkmen, S. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin kariyer uyumluluğu, mutluluk düzeyleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ünver, G. (2003). *Yansıtıcı Düşünme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Valli, L. (1997). Listening to other voices: A description of teacher reflection in the United States. *Peabody Journal of Education*, 72(1), s. 67-88.

- Van Manen, M. (1977). Linking ways of knowing with ways of being practical. *Curriculum inquiry*, 6(3), s. 205-228.
- Van Manen, M. (1991). Reflectivity and the pedagogical moment: The normativity of pedagogical thinking and acting. *J. Curriculum Studies*, 23(6), s. 507-536.
- Vara, Ş. (1999). *Yoğun bakım hemşirelerinde iş doyumunu ve genel yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Veenhoven, R. (1996). The Study of Life Satisfaction. In W. E. Saris, R. Veenhoven, A. C. Scherpenzeel, & B. Bunting, (Eds.), *A Comparative Study of Satisfaction with Life in Europe* (s. 11-48). Hungary: Eötvös University Press.
- Weber, S. (2013). Can preservice teacher be taught to become reflective thinkers during their first internship experience? Lynchburg, VA: Liberty University.
- Wilson, J. (2008). Reflecting-on-the-future: A chronological consideration of reflective practice. *Reflective Practice*, 9(2), s. 177-184.
- Yeşilyurt, E. (2021). Yansıtıcı Düşünme: Tüm Boyut ve Öğelerine Kavramsal Bir Bakış. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), s. 236-256.
- Yetim, Ü. (1991). *Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumunu*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Ö., ve Yıldız, D. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling* 1300-7432, 8(2), s. 71-91.
- Yıldız, E. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeylerinin incelenmesi (Siverek ilçesi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yıldız, İ. (2023). *Okul yöneticilerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile mesleki doyumları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

- Yoldaş, C., Yetim, G., ve Küçüköğlu, N. (2016). Okul Öncesi Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnançlarının karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, s. 90-102.
- Yorulmaz, M. (2006). *İlköğretim I. Kademesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünmeye İlişkin Görüş ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi*.
- Yörük, M. (2023). *Öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim felsefeleri ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Zembat, R., Yılmaz, H., ve İlçi Küsmüş, G. (2019). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(2), s. 172-186.

EKLER

EK-1**Veri Toplama Aracı Metni ve Kişisel Bilgi Formu****VERİ TOPLAMA ARACI**

Değerli Okul öncesi öğretmeni,

Bu araştırma Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği tutumları, yaşam doyumları ile öğretmen öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır. Dolduracağınız soruların doğru ya da yanlış cevapları bulunmamaktadır. Soruları kendi açınızdan doldurmanızı ve boş soru bırakmamanızı rica ediyorum. Toplanan veriler bilimsel amaçla kullanılacak ve gizliliği korunacaktır. Samimiyetinizin araştırma açısından oldukça önemli olduğunu hatırlatır, katılımınız için teşekkür ederim.

Mehmet GÜL

Yüksek Lisans Öğrencisi

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Kişisel Bilgi Formu

- 1) Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
- 2) Yaşınız:
- 3) Meslekteki yılınız:
- 4) Medeni durumunuz:
- 5) Çocuk sayınız:
- 6) Çalıştığınız yaş grubu:
- 7) Sınıfınızdaki çocuk sayısı:
- 8) Hizmet içi eğitim aldınız mı? () Evet () Hayır
- 9) Hizmet içi eğitim aldıysanız kaç defa aldınız?
- 10) Yansıtıcı düşünmeyle ilgili bir eğitim aldınız mı?
- 11) Okulunuza karşı aidiyet duygunuz: () Aidiyet hissediyorum () Aidiyet hissetmiyorum

EK-2

Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği

MADDELER	Katılım Düzeyiniz				
	Hiç Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrencilerimin görüşlerine değer vermem.	()	()	()	()	()
2. Kendimi öğretim hedeflerimin ışığında eleştirel düşünürüm.	()	()	()	()	()
3. Öğretimle ilgili diğer öğretmenlere yardımcı olurum.	()	()	()	()	()
4. Kendi öğretimimim etkililiğini değerlendirmem.	()	()	()	()	()
5. Sınıfta tartışmayı teşvik eder yönetirim.	()	()	()	()	()
6. Kitaptaki etkinliklerle yetinir, yenilerini oluşturmam.	()	()	()	()	()
7. Konu anlatırken bazı noktaları eksik bırakıp öğrencilerin bulmasını sağlarım.	()	()	()	()	()
8. Öğretim kazanımlarını (hedef-davranışları) gözden geçirmem.	()	()	()	()	()
9. Öğretim uygulamalarıyla ilgili soru, tepki ve önerilere açık değilim.	()	()	()	()	()
10. Öğretme-öğrenme sürecindeki olaylara çok yönlü bakamam.	()	()	()	()	()
11. Öğrencilerimin bireysel gereksinimlerinden sorumlu değilim.	()	()	()	()	()
12. Öğrencilerimin eğitsel etkinliklerine önem vermem	()	()	()	()	()
13. Öğrencilerimin duygusal (duyuşsal) davranışlarından sorumlu değilim.	()	()	()	()	()
14. Yeni materyalleri ve etkinlikleri tanıtmam.	()	()	()	()	()

15. Dersin teorik kısımlarını kavram haritasıyla anlatmam.	()	()	()	()	()
16. Öğrencilerin hayallerine değer vermem.	()	()	()	()	()
17. İş birliği ile öğrenmeye önem vermem.	()	()	()	()	()
18. Eleştirel bakış açısına sahip değilim.	()	()	()	()	()
19. Öğretimde kime, neyi, ne zaman, niçin ve nasıl yapacağımı bilirim.	()	()	()	()	()
20. Öğrencilerimle etkili iletişim kurmaya çalışmam.	()	()	()	()	()
21. Öğrencilerime uygun öğrenme materyali sunarım.	()	()	()	()	()
22. Öğrencilerin beklentilerini dikkate almam.	()	()	()	()	()
23. Yeni bir konuyu ustaca tanıtır ve anlatırım.	()	()	()	()	()
24. Öğretim ortamına ilişkin yaptığım değişikliklerin sonuçlarını düşünürüm.	()	()	()	()	()
25. Öğretime ilişkin problemleri algılar, tanımlar, geneller ve mesleki anlayışlarımı değiştirmek ve geliştirmek için kullanırım.	()	()	()	()	()
26. Araştırma ruhuna sahip değilim.	()	()	()	()	()
27. Öğretimimi objektif bir şekilde değerlendirebilirim.	()	()	()	()	()
28. Öğretmen olarak kendimi geliştirmeye açık değilim.	()	()	()	()	()
29. Öğretme sanatının iyi yönleriyle ilgilenirim.	()	()	()	()	()
30. Öğrencilerimin (sınıfın ötesini) geleceği görmesine yardımcı olurum.	()	()	()	()	()
31. Öğretmen olarak kendimi değerlendirmede dürüst değilim.	()	()	()	()	()
32. Öğretim uygulamalarımla ilgili diğer arkadaşlarımla görüş alışverişinde bulunurum.	()	()	()	()	()
33. Kendimi öğrencilerimin yerine koyup düşünebilirim.	()	()	()	()	()
34. Öğretmenliği sevmiyorum.	()	()	()	()	()
35. Öğretimimle ilgili diğer öğretmenlerin eleştirilerinden yapıcı bir şekilde yararlanırım.	()	()	()	()	()

EK-3

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Madde No	Ölçek Maddeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.	Edindiğimiz bilgilerin paylaşılması gerektiğine inanırım.					
2.	Yakınımdaki insanlara bir şeyler öğretmekten hoşlanırım.					
3.	Çevremdeki insanların yaşadığı sorunlarda, kendimi onların yerine koyarak yardımcı olmaya çalışırım.					
4.	Gündelik yaşantılar ile eğitim arasında ilişki kurmaya çalışırım.					
5.	Eğitimle ilgili sorunların öncelikli olarak çözülmesi gerektiğine inanırım.					
6.	Eğitimle ilgili filmler izlemekten keyif alırım.					
7.	Eğitimle ilgili kitaplar okumayı tercih ederim.					
8.	Kitap okurken eğitimle ilgili hususlar dikkatimi çeker.					
9.	Öğretmenlik diğer mesleklere göre öncelikli tercihimdir.					
10.	Öğretmenlikte manevi doyumun maddi doyumdan daha önemli olduğuna inanırım.					
11.	Öğretmen olma fikri beni heyecanlandırıyor.					
12.	Öğretmenliğin, diğer mesleklere göre kişisel gelişime katkı sağlayan bir meslek olduğunu düşünüyorum.					

EK-4

Yaşam Doyumu Ölçeği

Madde No	Maddeler	Hiç Katılmıyorum	Çok az Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Büyük Oranda Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.					
2	Yaşam koşullarım mükemmeldir.					
3	Yaşamımdan memnunum.					
4	Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.					
5	Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim					

EK-5

ÖLÇEK İZİNLERİ

Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE)
Ölçeği İzni

Ölçek izni

Gelen Kutusu

Mehmet Gül 3 Marİyi günler Çetin hocam, ben Mehmet Akif
Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,**Çetin SEMERCİ** 3 Mar

Alıcılar: ben ▾

Sayın Mehmet Gül merhaba,
 "Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı
 Düşünme Eğilimi (YANDE)
 Ölçeği"ni kullanabilirsiniz. Çalışmanızda
 başarılar dilerim. Sevgi ve saygılar.

--

Prof.Dr. Çetin SEMERCİ
 Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı
 74100 BARTIN
 Tel. 0378 5011010

Prof.Dr. Çetin SEMERCİ
 Bartın University Faculty of Education. BARTIN-
 TÜRKİYE

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği İzni

ölçek izni Gelen Kutusu

Mehmet Gül 11.10.2021
Merhaba Recep hocam, iyi günler. Ben
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim

Recep KAHRAMANO... 11.10.2021
Alıcılar: ben ✓

Merhabalar hocam,
İlgili Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçekle ilgili
bilgiler makale ekinde bulunmaktadır. Çalışmalarınızda
kolaylıklar dilerim.

11 Eki 2021 Pzt 13:20 tarihinde Mehmet Gül
şunu yazdı:

[Alıntılanan metni göster](#)

Yaşam Doyumu Ölçeği İzni

Ölçek kullanıma açık olduğu için izin alınmamıştır.

EK-6

Verilerin homojen dağılması için Levene's Testi p değerinin 0.05'den büyük olması gerekmektedir. Tablo 15'de Öğretmen ve öğretmen adayları için yansıtıcı düşünme ölçeği toplam puanının varyansına ilişkin Levene's Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 15.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene's Testi Sonuçları

Değişkenler	Levene's Test	
	f	p
Cinsiyet	1.652	.199
Yaş	.091	.913
Medeni durum	6.636	.100
Çocuk sayısı	.366	.694
Yaş grubu	.291	.832
Kıdem	.862	.423
Hizmetiçi eğitim alıp almama	.218	.641
Hizmetiçi eğitim sayısı	1.419	.237
Yansıtıcı düşünme eğitimi alıp almama	.023	.879
Okula aidiyet hissetme durumu	.096	.757

Tablo 15'de Levene's testi ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanının dağılımların varyanslarının normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Okul Öncesi Öğretmenlerinin YANDE Ölçeği Puanına göre; cinsiyet (Levene's Test F: 1.652), yaş (Levene's Test F: 0.091), medeni durum

(Levene's Test F: 6.636), sınıftaki çocuk sayısı (Levene's Test F: 0.366), çalışılan yaş grubu (Levene's Test F: 0.291), kıdem (Levene's Test F: 0.862), hizmet içi eğitim alıp almama durumu (Levene's Test F: 0.218), hizmet içi eğitim sayısı (Levene's Test F: 1.419), yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumu (Levene's Test F: 0.023) ve okula aidiyet hissedip hissetmeme durumu (Levene's Test F: 0.096) değişkenlerinin varyanslarının homojen dağıldığı görülmüştür ($p>0.05$).

Verilerin homojen dağılması için Levene's Testi p değerinin 0.05'den büyük olması gerekmektedir. Tablo 16'da Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği toplam puanının varyansına ilişkin Levene's Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 16.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutum Ölçeği Toplam Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene's Testi Sonuçları

Değişkenler	Levene's Test	
	f	p
Cinsiyet	.020	.888
Yaş	.750	.473
Medeni durum	.014	.905
Çocuk sayısı	4.443	.120
Yaş grubu	1.243	.294
Kıdem	2.256	.106
Hizmetiçi eğitim alıp almama	1.520	.218
Hizmetiçi eğitim sayısı	1.414	.238
Yansıtıcı düşünme eğitimi alıp almama	.913	.340
Okula aidiyet hissetme durumu	1.424	.234

Tablo 16’da Levene’s testi ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Toplam Puanının dağılımların varyanslarının normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutum Ölçeği Toplam Puanına göre; cinsiyet (Levene’s Test F: 0.020), yaş (Levene’s Test F: 0.750), medeni durum (Levene’s Test F: 0.014), sınıftaki çocuk sayısı (Levene’s Test F: 4.443), çalışılan yaş grubu (Levene’s Test F: 1.243), kıdem (Levene’s Test F: 2.256), hizmet içi eğitim alıp almama durumu (Levene’s Test F: 1.520), hizmet içi eğitim sayısı (Levene’s Test F: 1.414), yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumu (Levene’s Test F: 0.913) ve okula aidiyet hissedip hissetmeme durumu (Levene’s Test F: 1.424) değişkenlerinin varyanslarının homojen dağıldığı görülmüştür ($p>0.05$).

Verilerin homojen dağılması için Levene’s Testi p değerinin 0.05’den büyük olması gerekmektedir. Tablo 17’de Yaşam Doyumu ölçeği toplam puanının varyansına ilişkin Levene’s Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 17.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Ölçeği Toplam Puanının Varyanslarının Homojenlik Sonuçları için Levene’s Testi Sonuçları

Değişkenler	Levene’s Test	
	f	p
Cinsiyet	1.778	.183
Yaş	1.528	.218
Medeni durum	1.574	.210
Çocuk sayısı	.335	.716
Yaş grubu	.496	.685
Kıdem	.766	.466
Hizmetiçi eğitim alıp almama	2.066	.151
Hizmetiçi eğitim sayısı	2.133	.395
Yansıtıcı düşünme eğitimi alıp almama	.025	.874
Okula aidiyet hissetme durumu	2.106	.147

Tablo 17’de Levene’s testi ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Ölçeği Toplam Puanının dağılımların varyanslarının normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşam Doyumu Ölçeği Toplam Puanına göre; cinsiyet (Levene’s Test F: 1.778), yaş (Levene’s Test F: 1.528), medeni durum (Levene’s Test F: 1.574), sınıftaki çocuk sayısı (Levene’s Test F: 0.335), çalışılan yaş grubu (Levene’s Test F: 0.496), kıdem (Levene’s Test F: 0.766), hizmet içi eğitim alıp almama durumu (Levene’s Test F: 2.066), hizmet içi eğitim sayısı (Levene’s Test F: 2.133), yansıtıcı düşünme ile ilgili eğitim alıp almama durumu (Levene’s Test F: 0.025) ve okula aidiyet hissedip hissetmeme durumu (Levene’s Test F: 2.106) değişkenlerinin varyanslarının homojen dağıldığı görülmüştür ($p>0.05$).

EK-7

Araştırmada kullanılan ölçeklerin arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla Pearson korelasyon kullanılmıştır. Korelasyon ve anlamlılık değerleri Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18.

Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Pearson Korelasyon Değerleri

Ölçek ve alt boyutları	r ve p değeri	YANDE Ölçeği puanı	Sürekli ve amaçlı düşünme	Açık fikirlik	Sorgulayıcı ve etkili öğretim	Öğretim sorumluluğu ve bilimsellik	Araştırmacı	Öngörülü ve içten olma	Mesleğe bakış	Mesleki Tutum puanı	Yaşam Doyumu puanı
YANDE Ölçeği Puanı	r	1	.685	.566	.531	.702	.770	.682	.366	.469	.180
	p		.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*
Sürekli ve amaçlı düşünme	r	.685	1	.238	.209	.357	.399	.410	.099	.261	.064
	p			.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.047*	.000*	.205
Açık fikirlik	r	.566	.238	1	.561	.255	.210	.160	.228	.203	.151
	p	.000*	.000*		.000*	.000*	.000*	.001*	.000*	.000*	.002*
Sorgulayıcı ve etkili öğretim	r	.531	.209	.561	1	.230	.225	.190	.172	.178	.091
	p	.000*	.000*	.000*		.000*	.000*	.000*	.001*	.000*	.068
Öğretim sorumluluğu ve bilimsellik	r	.702	.357	.255	.230	1	.579	.398	.146	.335	.122
	p	.000*	.000*	.000*	.000*		.000*	.000*	.000*	.003*	.015*
Araştırmacı	r	.770	.399	.210	.225	.579	1	.543	.211	.390	.131
	p	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*		.000*	.018*	.000*	.007*
Öngörülü ve içten olma	r	.682	.410	.160	.190	.398	.543	1	.118	.460	.136
	p	.000*	.000*	.001*	.000*	.000*	.000*		.018*	.000*	.007*
Mesleğe bakış	r	.366	.099	.228	.172	.146	.211	.118	1	.179	.124
	p	.000*	.047*	.000*	.001*	.003*	.000*	.018*		.000*	.013*
Mesleki Tutum Puanı	r	.469	.261	.203	.178	.335	.390	.460	.179	1	.346
	p	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*		.000*
Yaşam Doyumu Puanı	r	.180	.064	.151	.091	.122	.131	.136	.124	.346	1
	p	.000*	.205	.002*	.068	.015*	.009*	.007*	.013*	.000*	

Not: *p<0.05.

Tablo 18’de görüldüğü üzere, araştırmada kullanılan ölçekler ve boyutları arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson korelasyon kullanılmıştır.

Tablo incelendiğinde YANDE Ölçeği toplam puanıyla mesleki tutum toplam puanı arasında orta düzeyde ($r=0.469$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu toplam puanıyla düşük düzeyde ($r=0.180$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı ilişki vardır. Mesleki tutum toplam puanıyla yaşam doyumu toplam puanı arasında orta düzeyde ($r=0.346$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı ilişki vardır.

Tablo incelendiğinde YANDE Ölçeği toplam puanıyla araştırmacı alt boyutuyla yüksek düzeyde ($r=0.770$, $p<0.05$), öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alt boyutu arasında yüksek düzeyde ($r=0.702$, $p<0.05$), sürekli ve amaçlı düşünme alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.685$, $p<0.05$), öngörülü ve içten olma alt boyutuyla orta düzeyde ($r=0.682$, $p<0.05$), açık fikirlilik alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.566$, $p<0.05$), sorgulayıcı ve etkili öğretim alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.531$, $p<0.05$) ve mesleğe bakış alt boyutuyla orta düzeyde ($r=0.366$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Sürekli ve amaçlı düşünme alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.261$, $p<0.05$), artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Sürekli ve amaçlı düşünme alt boyutuyla öngörülü ve içten olma alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.410$, $p<0.05$), araştırmacı alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.399$, $p<0.05$), öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.357$, $p<0.05$), açık fikirlilik alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.238$, $p<0.05$), sorgulayıcı ve etkili öğretim alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.209$, $p<0.05$) ve mesleğe bakış alt boyutuyla arasında düşük düzeyde ($r=0.099$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Açık fikirlilik alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.203$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.151$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Açık fikirlilik alt boyutuyla sorgulayıcı ve etkili öğretim alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.561$, $p<0.05$), öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.255$, $p<0.05$), mesleğe bakış alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.228$, $p<0.05$), araştırmacı alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.210$, $p<0.05$) ve öngörülü ve içten olma alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.160$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Sorgulayıcı ve etkili öğretim alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.178$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Sorgulayıcı ve etkili

öğretim alt boyutuyla öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.230$, $p<0.05$), araştırmacı alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.225$, $p<0.05$), öngörülü ve içten olma alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.190$, $p<0.05$) ve mesleğe bakış alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.172$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında orta düzeyde ($r=0.335$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.122$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Öğretim sorumluluğu ve içten olma alt boyutuyla araştırmacı alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.579$, $p<0.05$), öngörülü ve içten olma alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.398$, $p<0.05$) ve mesleğe bakış alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.146$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmacı alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında orta düzeyde ($r=0.390$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.131$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmacı alt boyutuyla öngörülü ve içten olma alt boyutu arasında orta düzeyde ($r=0.541$, $p<0.05$) ve mesleğe bakış alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.211$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Öngörülü ve içten olma alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında orta düzeyde ($r=0.460$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.136$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır. Ayrıca öngörülü ve içten olma alt boyutuyla mesleğe bakış alt boyutu arasında düşük düzeyde ($r=0.118$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Mesleğe bakış alt boyutuyla mesleki tutum ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.179$, $p<0.05$) ve yaşam doyumu ölçeği arasında düşük düzeyde ($r=0.124$, $p<0.05$) artı yönde anlamlı bir ilişki vardır.

ÖZGEÇMİŞ

1. Kişisel Bilgiler

Ad, Soyadı: Mehmet GÜL

2. Eğitim Bilgileri

2004-2007: Koçtepe İlköğretim Okulu-Gönen/Isparta
 2007-2011: Gümüşgün İlköğretim Okulu-Gönen/Isparta
 2011-2012: Süleyman Demirel İlköğretim Okulu-Gönen/Isparta
 2012-2016: Gönen Anadolu Öğretmen Lisesi-Gönen/Isparta
 2016-2020: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi-Okul Öncesi Öğretmenliği
 2020-2024: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
 Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

3. İş Deneyimi

2019-2020: Burdur Şirinevler Anaokulu-Stajyer Öğretmen
 2019-2020: Burdur Toki Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu-Stajyer Öğretmen
 2021-: Şırnak/Cizre Vali Kamil Acun İlkokulu-Meb Okul Öncesi Öğretmeni

4. Çalışma Alanları

- 5. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 13-14 Ocak 2024-MERSİN, TÜRKİYE

“Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” – Fatma Çalışandemir, Mehmet Gül.

